

Yoube

(Da:i Sia:-Job; Modu – Iobu; Bisini – Jop)

Hidadea Sia:

Yoube Buga da dunu noga:idafa ilima gunufinisi hou mabe, amo ea hou olelesa. Yoube da ea mano huluane fisi dagoi, amola olo wadela:idafa da ema madelai. Amo hou da Youbema doaga:beba:le, Yoube Buga da ea da:i dioi, Godema dafawaneyale dawa:su hou amola ea sama udiana ilia ema hamobe amo olelesa. Amo buga ganodini, ninia da Gode Ea hou osono bagade dunu ilima hamosa amo ba:sa. Buga dagosu gadeneloba, Gode Hisu da Youbema ea hou bu hahamoma:ne, ema doaga:i.

Yoube ea sama ilia da Youbema se nabasu doaga:i, amo bai ilia asigi dawa:suga habosesele olelei. Iliia da giadofale amane dawa:i, “Gode da Ema madelai dunu ilima eso huluane hou ida:iwane amoma bidi noga:i fawane iaha, amola dunu ilia da wadela:i hou hamobeba:le fawane se iaha.” Iliia da amo amane dawa:i. Be Yoube da amo dafawaneyale hame dawa:i. E da eso huluane, hou ida:iwane fawane hamobeba:le, abuliba:le se bagade nababela:ia dawa:i. E da amane dawa:i, ‘Gode da abuliba:le se iasu bagade amo dunu ida:iwane Yoube agoai ilima iabela?’ Yoube da mae beda:iwane, Godema egasu. Yoube da Godema dafawaneyale dawa:su hou hame fisi, be e da Gode Ea moloidafa hou ba:mu bagade hanai galu. Amola e da ea hou

ida:iwane hamoiba:le, Gode amola eno dunu ilia asigi nodosu bu lama:ne hanai galu.

Gode da Yoube ea adole ba:su amoma dabe hame adole i. Be E da Yoube ea dafawaneyale dawa:su hou ba:beba:le, E da Ea gasa bagade hou amola Ea asigi dawa:su hou amo fedege agoane Youbema olelei. Amalalu, Yoube da hi hou fonobone, sinidigili, Gode Ea asigi dawa:su amola asigidafa hou da gasa bagade sia:i. E da ea udigili egasu sia: amoba:le gogosiane, asigili Godema bu sinidigi.

Sia: dagomusa:, Gode da Yoube ea musa: hou bu hahamoi. Yoube da ea musa: gagui liligi amo e da bu baligili gagui. Gode da Yoube ea samalalima gagabole sia:i. Bai ilia da Yoube ea se nabasu amo bai hame dawa:i galu. Amola ilia da se nabasu dunuma hame asigi galu. Eno osono bagade dunu ilia da Gode Ea asigili ouligisu hou noga:le hame dawa:i galu. Be Yoube da ema se nabima:ne adoba:su baligisia, e da Gode Ea baligili gasa bagade hou dawa:i dagoi.

Sia: Dedei

- 1 Hidadea Sia: Dedei...Sia:alalo 1:1-2:132
- Yoube amola ea Samalali...Sia:alalo 3:1-31:40
 - (a) Yoube da Godema Egai...Sia:alalo 3:1-26
 - (b) Sia:dasu Age...Sia:alalo 4:1-14:27
 - (c) Sia:dasu Ageyadu...Sia:alalo 15:1-21:34
 - (d) Sia:dasu Osoda...Sia:alalo 22:1-27:23
 - (e) Soufa da Bagade Dawa:su Hou amoma Nodoi...Sia:alalo 28
 - (f) Yoube ea Dagomu Sia:...Sia:alalo 29:1-31:40 3
- Ilaihiu ea Sia:...Sia:alalo 32:1-37:244

Hina Gode da Youbema Adole i...Sia:alalo 38:1-42:65
 Dagosu Sia:...Sia:alalo 42:7-17

Yoube

Sa:ida:ne da Youbema Adoba:i

- ¹ Dunu afae ea dio amo Yoube e da Ase soge ganodini esalu. E da Godema nodone sia:ne gadolalu amola mae fisili Ema fa:no bobogelalu. Ea hou da noga:i amola e da wadela:i hamosu hame dawa:i. ² E da dunu mano fesuale amola uda mano udi-ana esalu. ³ E da sibi 7000, ga:mele 3000, bulamagau 1000 amola dougi500agoane gagui galu. E da hawa: hamosu dunu bagohame ouligisu, amola ea gagui da dunu huluane eso maba gusudili soge ganodini esalu, ilia gagui amo baligi dagoi.
- ⁴ Yoube egefelali ilia da higagale lolo nasu hamosu. Amola Yoube ea mano oda ilia da amoga masu. Amola ilia dalusilali misa:ne hiougisu. ⁵ Lolo nanu gesafo, Yoube da hahabedafa wa:legadole, ea mano ilia wadela:i hou dodofema:ne, go-bele salasu hamonanusu. Bai ea mano afae da mae dawa:iwane Godema gadesu hamosa:besa:le, e da agoane hamosu.
- ⁶ *Eso amoga Hebene ganodini esalebe a:silibu da Hina Gode midadi doaga:loba, Sa:ida:ne da ili gilisili manebe ba:i. ⁷ Hina Gode da Sa:ida:nema amane adole ba:i, “Di da adi hamonanula:?” Sa:ida:ne da

* **1:6:** Mui 6:2

bu adole i, “Na da goeguda: amola goega huluane, osobo bagade sisiga:sa lalu.”

8 Hina Gode da amane adole ba:i, “Di da Na hawa: hamosu dunu Yoube amo dia ba:bela:? Dunu osobo bagade ganodini fi noga:le fa:no bobogesu dunu e agoai da hame. E da Nama fawane sia:ne gadosa, amola e da wadela:le hamosa:besa:le, dawa:iwane Nama fa:no bobogelala.”

9 †Sa:ida:ne da bu adole i, “Yoube da Dima bidi hame lasea, e da Dima nodone sia:ne gadoma:bela:? 10 Di da eso huluane, e amola ea sosogo amola ea gagui huluane, amo noga:le gaga:lala. Dia da ea hawa: hamosu huluane nodoma:ne hamosa. Amola di da soqe huluane nabama:ne, bulamagau bagohamedafa ema i. 11 Be Di da ea gagui huluane bu samogesea, e da Dia odagia gagabusu aligima:mu!”

12 Hina Gode da Sa:ida:nema amane sia:i, “Defea! Na da liligi huluane ea gagui amo dia lobo da:iya ligisisa. Be Yoube ea da:i hodo mae se nabasima!” Amalalu, Sa:ida:ne da fisili asi.

Sa:ida:ne da Yoube ea Mano amola ea Gagui Huluane Wadela:lesi

13 Eso afaega, Yoube ea mano ilia da ilia ola magobo ea diasuga lolo nanu.

14 Sia: adola ahoasu dunu afae da hehenaia misini, Youbema doaga:le, amane sia:i,

† 1:9: Wamolegei Sia: Olelesu 12:10

“Ninia da bugia osobo gidinasu bulam-agauga bagesili osobo dogonanu. Dia dougi ilia gisi soge gadenene esalebe ba:i. ¹⁵ Hedolodafa, Sa:bia:ne dunu da ninima doagala:le, dougi huluane wamolai dagoi. Ili da dia hawa: hamosu dunu huluane medole lelegei. Na fawane da hobeai. Na fawane da hobeale misini, dima adosa.” ¹⁶ Ea sia: da hame dagoiawane, hawa: hamosu dunu enowane misini, amane sia:i, “Ha:ha:na bagade gala:le, sibi huluane amola sibi ouligisu dunu huluane amo medole lelegei dagoi. Na fawane da mae bogole, hobeale misini, dima adola misi.” ¹⁷ Ea sia: da hame dagoiawane, hawa: hamosu dunu enowane misini, amane sia:i, “Ga:ledia:ne gilisisu udiana ilia da ninima doagala:le, ga:mele huluane sasamogene, dia hawa: hamosu dunu huluane fane lelegei. Be na fawane da hobeale misini, dima adola misi.” ¹⁸ Ea sia: da hame dagoiawane, hawa: hamosu dunu enowane misini, Youbema amane sia:i, “Dia mano da dia magobo mano ea diasuga lolo nanu.

¹⁹ Amalalu, hafoga:i sogeganini, mulu bagade da misini, diasu mugululi, dia mano huluane amoga bogogia:i. Na fawane da mae bogole, hobeale misini, dima adola misi.”

²⁰ Amalalu, Yoube da wa:legadole, da:i dioiba:le, hina: abula gagadelale sali. E da dialuma gesele, odagi guduli, osobo da:iya gala:la sai. ²¹ E da amane sia:i, “Na da da:i

nabadowane lalelegei, amola na da da:i nabadowane bogole masunu. Hina Gode da liligi huluane Nama i galu, be wali Hi bu lai. Ea Dio amoma nodone sia:mu da defea.”

- 22 Yoube ema se nabasu bagadedafa doaga:i. Be amomane, e da Godema bai sia:ne wadela:le hame hamoi.

2

Sa:ida:ne da Youbema bu Adoba:i

- 1 Eso eno amoga, Hebene ganodini esalebe a:silibu da Hina Gode midadi bu doaga:loba, Sa:ida:ne da ili gilisili manebe ba:i. ² Hina Gode da ema amane adole ba:i, “Di da adi hamonanula:?”
- Sa:ida:ne da bu adole i, “Na da goeguda: amola goega amola osobo bagade huluane sisiga:sa lalu.” ³ Hina Gode da amane adole ba:i, “Di da Na hawa: hamosu dunu Yoube amo dia ba:bela:? Dunu osobo bagade ganodini fi noga:le fa:no bobogesu dunu e agoai da hame. E da Nama fawane sia:ne gadosa, amola e da wadela:le hamosa:besa:le, dawa:iwane Nama fa:no bobogelala.”
- 4 Sa:ida:ne da bu adole i, “Dunu da ea esalebe gaga:ma:ne, ea liligi huluane mae dawa:iwane yolesimu. ⁵ Be Di da wali ea da:i hodo se nabaloma:ne fasea, e da Dia odagia gagabusu aligima:mu!”
- 6 Amaiba:le, Hina Gode da Sa:ida:nema amane sia:i, “Defea! Na da e dia lobo da:iya ligisimu. Be e mae bogoma:ma!”

- ⁷ Amalalu Sa:ida:ne da Hina Gode Ea midadi lelu amo yolesili, asili, Yoube ea da:iba:le hu-luane aiya madelama:ne hamoi. ⁸ Yoube da asili, isu salasu bega: fili, osoboga hamoi ofodo goudai amo lale, ea aiya amo gilalu. ⁹ Yoube idua da ema amane sia:i “Di da mae yolele, gebewane Godema dafawaneyale dawa:lala! Di da abuliba:le Godema gagabusu aligima:ne hame sia:sa! Di amane sia:ne bogomu da defea!
- ¹⁰ Yoube da bu dabe adole i, “Di da udig-ili mae dawa:le adosa! Gode da anig-ini liligi noga:idafa iabeba:le, ania da olofole hahawane lai. E da anima se nabasu nabima:ne iasea, abuliba:le ania da Godema egane sia:ma:bela:?” Amo se nabasu da Youbema doaga:beba:le, Yoube da Godema egane hamedafa sia:su.

Yoube ea Sama ilia da Ema Misi

- ¹¹ Yoube ea sama udiana ilia dio da Ilaifa:se, (e da Dima:ne moilai bai bagadega esalu), Bilida:de (e da Sua sogeganini misi), amola Soufa (e da Na:ima sogeganini misi.) Ilia da Yoube ea se nabasu hou amo nababeba:le, ea dogo denesima:ne oufila masunusa: ilegele sia:sa:i.
- ¹² Ilia da badiliadafa ganini mana, ba:leguda:loba, Yoube esalebe amo ba:i, be ilia da Yoube eyale hame dawa:i galu. Ilia da dafawane amo da Yoube ilia da dawa:digibiba:le, ilia da bai muni eha asigili didigia:sa, ilila: abula gagadelale sali, amola bagade dadawa: ahoabeba:le

gulu gasa:le hame fufua gala gagadoi,
 amola ilia: dialuma da:iya gasa:le lelegei.
 13 Amaiba:le, ilia da mae sia:baouni, eso
 fesuale amola gasi fesuale agoane Yoube ili
 gilisili osobo da:iya esafulu, bai Yoube ea
 se nabasu da bagadedafa amo ba:beba:le
 agoane hamosu.

3

Yoube da Godema Egasu

- 1 *Eso fesuale da baligili, Yoube da ouiya:le esalu
 amo sia:baoui amola e lalelegei eso amo
 gagabuli amane sia:i,
 2 - 3 “A:i! Gode! Na lalelegei eso amoga gagabuli
 sia:ma!
 Na:mea hagomo ganodini hamobe galu
 amoga gagabuli sia:ma!
 4 Gode, amo eso bu gasilisima.
 Amo eso bu maedafa bu dawa:loma.
 Amo esoga hadigi bu mae diga:ma:ma.
 5 Amo eso gasi dunasima:ne hamoma.
 Mu mobi da amo eso hadigi dedeboma:ne
 hamoma!
 Amola eso ea diga:be uligilisima.
 6 Amo gasi odega dialebe fadegama!
 Amo gasi odega dialebe bu mae idima:ma.
 7 Na:mea hagomo ganodini hamobe gasi,
 amo da da:i dioi bagade amola hamedei
 agoane ba:mu da defea.
 8 Gabi dawa:su dunu (amo da hanome agoai ohe
 bagade Lifaiada:ne ouligimusa:

* 3:1: Yelemaia 20:14-18

- dawa:) ilia da amo gasiga gagabusu
aligima:ne sia:mu da defea.
- 9 Dia gusubia gasumuni ea diga:be amo ulig-
ilisima.
Amola amo gasi mae hadigima:ne hamoma!
- 10 Amo gasi da na lalelegemu logo doasiba:le,
amo gasiga gagabusu aligima:ne sia:ma.
Bai amo gasi da nama bidi hamosu amola se
nabasu fawane iasi.
- 11 Na da na:me hina: hagomoa ganodini bogomu
da defea galu.
O lalelegesula amogalawane bogomu da de-
fea galu.
- 12 Na:me da abuliba:le ea masele daiya na
febela:?
Abuliba:le nama dodo iasula:?
- 13 Na amogala bogosa ganiaba, na da wali hele
esala:loba!
- 14 Na da hina bagade amola ouligisu dunu
amo da musa: hina bagade diasu buga:le
gagui,
amo defele golai diala:loba.
- 15 Na da hina bagade manolali amo da ilia diasu
silifa amola gouli amoga nabalesi,
amo defele golai diala:loba.
- 16 O na da daba:me asi mano agoai golai di-
ala:loba.
- 17 Bogoi uli dogoi ganodini, wadela:i hamosu
dunu da wadela:le hame hamosa.
Amola hawa: hamonana helei dunu ilia da
hawa: hamosu fisili, helefisa.
- 18 Bogoi uli dogoi ganodini sali dunu ili amo-
lawane da olofosu ba:sa.

- Amogawi ouligisu dunu da ilima hame halagala:sa.
- 19 Amogawi, dunu huluane bogogia:i dialebe ba:sa.
Mimogo dunu amola asaboi dunu hulu-
anedafa da bogoi uli dogoiga doaga:le,
dialebe. Udigili hawa: hamosu dunu da
ilia udigili hawa: hamosu amoga fisiagai
agoane ba:sa.
- 20 Dia da abuliba:le, dunu se bagade nabawane
esaloma:ne,
ilia logo doasisala:?
Abuliba:le, da:i dioi bagade dunuma hadigi
iaha?
- 21 † Ilia da bogoma:ne ouligisa, be bogosu da ilima
hame doaga:sa.
Ilia da osobo bagade noga:idafa liligi hame
hanai,
bogoi uli dogoi fawane hanai gala.
- 22 Ilia da bogole, uli dogoiba:le fawane hahawane
ba:sa.
- 23 Gode da ilima fa:no misunu hou wamolegesa.
Amola ili mae hobeama:ne, E da ili sisiga:sa.
- 24 Na da ha:i mae nawane, unuma:ne fawane
dinana.
Na da gogonomonanusu da yolemu hamedei
gala.
- 25 Liligi huluane amoga na beda:be da dafawane
hamosa.
- 26 Na olofosu amola helefishu hamedafa dawa:,
amola nama bidi hamosu da yolemu hame
ba:sa.”

† 3:21: Wamolegei Sia: Olelesu 9:6

Sia:dasu Age
(Yoube 4:1—14:22)

4

- ¹ Ilaifa:se da amane sia:i,
² “Yoube! Na da dima sia:sea, di da ougima:bela?:
 Na bu ouiya:mu hamedei ba:sa!
³ Di da dunu bagohame ilima olelesu.
 Di da dunu bagohame, ili gasa lama:ne
 fidisu.
⁴ Dunu afae da helebeba:le goaiyane didigabone
 dafaloba,
 dia sia:beba:le, e da dogo denesini, aligi.
⁵ Be wali bidi hamosu da dima doaga:i,
 amola di da amoga gasa fili mae aligili
 sidadabonei agoai ba:sa.
⁶ Di da Godema nodone sia:sa hawa: hamosu,
 amola dia esalusu amo ganodini dima sia:i
 afae hame fada:su, amaiba:le di da dia
 dafawane hamoma:beyale dawa:su amoga
 ga:nasili aligimu da defea.
⁷ Waha bu sinidigili, musa: hamosu dawa:ma!
 Nowa da moloidafa hou hamoi, be e da balig-
 iliwane se nabasu ba:bela:? Agoaiwane
 hame ba:su.
⁸ Na da ba:loba, dunu ilia wadela:i hou fawane
 hawa: agoane bugimusa: dawa:lala.
 Be waha ilia da wadela:i hou bugi gamisu
 agoane gugunufinisisu hou ba:sa.
⁹ Gode da amo wadela:i hamosu dunuma ougi
 bagadeba:le,
 E da mulu bagade defele ili wadela:lesisa.
¹⁰ Wadela:i hou hamosu dunu ilia da laione
 wa:me agoane husa amola hagega:sa.

- Be Gode da ili ouiya:lesisa amola ilia bese gugulisisa.
- 11 Ilia da laione wa:me amo da ohe fane manu hamedei ba:sa, amola ha:i manu hame galea, bogobe, amo defele bogogia:sa. Ilia da bogosea, ilia mano huluane da afa-gogosa.
- 12 Eso afaega, sia: nama misi da ouiya:lewane nama mabeba:le, na da fada:ne hame nabi.
- 13 Amo sia: da golaiya wadela:i liligi agoai ba:beba:le amoga na da fofogadigili nedigi.
- 14 Na da fofogadigili, beda:ga, na da:i huluane yagugui.
- 15 Fo hisi da na odagia fogala:le, na da beda:ga, na dialuma hinabo afafai.
- 16 Na da liligi afae lelebe ba:i, be na da sosodolaligi, be amo liligi na fada:ne hame dawa:i galu. Eno liligi da ouiya:le dialebe ba:i. Amalalu, na da amane sia:be nabi,
- 17 “Dunu afae da Gode Ea ba:ma:ne moloidafa esalabala? Dunu afae da Osobo Bagade Hahamosu Ea ba:ma:ne ledi hamedei esalabala?”
- 18 Gode da Hebene ganodini hawa: hamosu dunu, ilia da Ea liligi noga:le ouligima:ne hame ilegesa. E da Ea a:igele dunu amolawane ilima giad-ofasu hou ba:sa.

- 19 Amaiba:le, dia dawa:loba Gode da osoboga hamoi dunu amo Ea liligi noga:le ouligima:ne ilegema:bela:? Hame mabu! Bai osobo bagade dunu da guluga hamoiba:le, aowaba defele hedolo gagoudai dagoi ba:sa.
- 20 Amabela:? Ninia da hahabe esalebe ba:sa, be mae daeyagili, bogoi dagoi ba:mu.
- 21 Ninia gagui huluane da bu sasamogene dagoi ba:mu. Ninia asigi dawa:su hame fada:iyawane bogosa.”

5

- 1 Ilaifa:se da eno amane sia:i,
“Yoube! Di wele sia:ma! Eno da dima adole ima:bela:?
A:igele dunu da di fidima:bela:?”
- 2 Di da bogosa:besa:le, da:i dione Godema ougi hou yolesima!
Amo hou da gagaoui agoane.
- 3 Na da gagaoui dunu ba:i. Iliia da hahawane amola gaga:i dagoi agoane ba:i.
Be na da hedolowane ilia sosogo ilima gagabusu aligima:ne sia:i.
- 4 Iliia mano da gaga:su hamedafa ba:mu.
Iliia fofada:musa: ahoasea, dunu afae da ili fidimu hame ba:sa.
- 5 Ha:aligi dunu ilia da gagaoui dunu ilia dadami naha.
Iliia gagoma aya: gaga:nomei ganodini sagai amo naha.
Lafi hafoga:i dunu da gagaoui dunu ea bagade gagui amoma mudasa.
- 6 Wadela:i hou da osobo ganodini hame heda:sa.

- Bidi hamosu da osobogadili hame heda:sa.
- 7 Hame mabu! Lalu geso da dafawane laluga heda:sa!
Amo defele, ninia hamobeba:le bidi hamosu ninima doaga:sa.
- 8 Be dia bidi hamosu da nama doaga:i ganiaba, na da Godema sinidigili, E da na gaga:ma:ne, Ema fofada:la:loba!
- 9 Ninia da Ea gasa bagade hamobe hamedafa dawa:sa.
Amola E da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hou mae dagole hamonana.
- 10 E da osobo bagadega gibu ia, amola moifufu nasegagima:ne gibu hano iaha.
- 11 Dafawane! Gode da fonoboi dunu ili gaguia gadosa.
E da dinanebe dunuma hahawane hou iaha.
- 12-13 E da hohonosu dunu ilia ilegei hedofasa.
E da bagade dawa:su dunu ilia ilegei amo ganodini ili sanisa.
Amaiba:le, ilia hamobe huluanedafa da hame didisa.
- 14 Ilia da esomogoa amolawane dadoula ahoa.
- 15 Be Gode da hame gagui dunu mae bogoma:ne gaga:sa.
Amola eno dunu ili mae banenesima:ne gaga:sa.
- 16 E da hame gagui dunu ilima dafawane hamoma:beyale
dawa:su iaha amola wadela:le hamosu dunu ouiya:ma:ne, ilia lafi ga:sisa.
- 17 Nowa dunu amoma Gode da gagabole sia:sea, e da hahawane bagade.

- Gode da dima gagabole sia:sea, mae hihima!
- 18 Gode da dunu ea da:i hodo fai oda hida:sea, E da amo ga:le la:gisa.
Di da Gode Ea loboga fabeba:le, se naba.
Be E da Ea loboga di uhinisisa.
- 19 E da di se mae nabima:ne, eso huluane gaga:lala.
- 20 Ha: bagade doaga:sea, E da di mae bogoma:ne ouligimu.
Gegesu doaga:sea, E da di mae bogoma:ne gaga:mu.
- 21 Dunu eno da dia hou wadela:ma:ne baligidu sia:sea,
Gode da di gaga:mu. Gugunufinisisu hou da doaga:sea, E da di fidimu.
- 22 Luduli mimisa:i da dima doaga:sea, di da dodona:gini oumu.
Di da gasonasu sigua oheba:le hame beda:mu.
- 23 Osobo amo di da gidinasea, gele da dialebe hame ba:mu.
Nimi bagade sigua ohe da dima hamedafa doagala:mu.
- 24 Amasea, di da olofole dia abula diasu ganodini esalumu.
Di da dia sibi wa:i abodele ba:sea, ili huluane hahawane esalebe ba:mu.
- 25 Dia mano lalelegemu idi, da gisi lubi ilia idi defele ba:mu.
- 26 Widi da heda:le, yole, gamisu esoga doaga:sa.
Amo defele, di da asigilale, gagoaloidafa ba:mu.
- 27 Yoube! Ninia da ode bagohame idili dadawa:beba:le,

amo hou huluane dawa:. Ninia sia: da
dafawane.
Amaiba:le, di lalegaguma!”

6

- ¹ Yoube da bu adole i,
²⁻³ “Na bidi hamosu da:i dioi da dioi defesu
amoga defesa ganiaba,
ilia defei da hano wayabo ganodini sa:i amo
defei baligi ba:la:loba.
Amaiba:le, na da udigili sia: dasea, mae
fofogadigima.
⁴ Gode Bagadedafa E da dadi bagohame amoga
na gala:i.
Dadi medosu hano da na maga:me ganodini
haina daha.
Gode da na beda:ma:ne, se iasu bagade
nama iaha.
⁵ Dougi da gisi nasea, hahawane esalebe ba:sa.
Bulamagau da gisi giliga:la:i nasea, ouiya:le
esalebe ba:sa.
⁶ Be dunu da ha:i manu deme hame gala, amo
manu gogolesa.
Amola sio oso da:iya da hame hedasa.
⁷ Na da agoai ha:i manu hame hedai agoai ba:sa.
Na da ha:i manu huluane nasea, olosa.
⁸ Gode da abuliba:le na adole ba:su liligi hame
iabela:?
E da abuliba:le na sia:ne gadosu hame adole
iabela:?
⁹ E da na medole legemu da defea gala.
¹⁰ Na da se bagade naba.
Be E da na medole legemu na da dawai
ganiaba,

na da hahawaneba:le, soagalagadola:loba.

Na dawa:, Gode da hadigidafa.

Na da Ea hamoma:ne sia:i hamedafa hihi galu.

11 Na da bu esalumu, gasa hame galebe.

Na da dafawane hamoma:beyale huluane fisi dagoiba:le,

abuli bu esaloma:bela:?

12 Na da gelega hamobela:? Na da:i hodo da balasega hamobela:?

13 Na da nisu gaga:mu da gasa hamedafa gala. Na da fidisu dunu hamedafa gala.

14 Na da Gode Ea hou yolesi o hame yolesi, mae dawa:ma!

Be amo bidi hamosu da nama doaga:beba:le, na na:iyado dunu da na hame yolesimu da defea galu.

15 Be dilia! Na na:iyado dunu! Gibu da hame dasea, hano da hafoga:i ba:sa.

Amo defele, dilia da na ogogole fawane fidisa.

16 Anegagi oubiga, hano da anegagi ofo amola muge amoga ga:i dagoi ba:sa.

17 Be gia:i oubiga, amo liligi da hedolowane alalolesisa.

Amasea, hano logo da hafoga:i dagoi ba:sa.

18 Sofe ahoasu dunu da hano hogobeba:le, fisi dagoi ba:sa.

Ilia hafoga:i sogega doula ahoabeba:le, he-dolo bogogia:sa.

19 - 20 Siba amola Dima dunu fi sofe ahoasu dunu ilia da hano hogolala,

be hafoga:i hano logo fawane ba:beba:le,

- ilia dafawaneyale hamoma:beyale dawa:i da
udigili fisi dagoi ba:sa.
- 21 Na da dili ba:sea, dilia da amo hafoga:i hano
logo defele ba:sa.
Dilia da nama misi hou ba:sea, beda:iba:le
fofogadigili bagidu gagasi ahoa.
- 22 Na da dilima hahawane dogolegele iasu adole
ba:bela:?
Na da dilima dilia na fidima:ne, eno dunuma
hano suligili adole ba:bela:?
- 23 Na da dilima na ha lai dunu na mae hasal-
ima:ne
gaga:musa: adole ba:bela:? Hame mabu!
- 24 Defea! Nama olelema! Na giadofai amo nama
adoma!
Na da ouiya:le, dilia sia: noga:le nabimu.
- 25 Dunu da moloidafa sia: nabasea,
dafawaneyale dawa:mu.
Be dilia da udigili gagaoui sia: fawane sia:sa.
- 26 Dilia da na sia: da udigili fo agoane dawa:sa.
Amaiba:le, dilia da abuliba:le na heawini
da:i dioi sia: amoma adole iabela:?
- 27 Dilia hou da agoane gala.
Dilia da udigili hawa: hamosu guluba: mano
lama:ne, ululuasa.
Dilia da na:iyadodafa ilia liligi wamo-
labeba:le,
bagade gagui dunu agoai ba:sa.
- 28 Na odagi ba:ma! Na da hame ogogomu!
- 29 Dilia sia: da gui dagoma! Moloihame hou
yolesima!
Nama se ima:ne mae fofada:ma! Na hou da
moloidafa!
- 30 Be dilia da na da ogogosu dunuyale dawa:be.

Dilia da na da wadela:i hou amola moloidafa
hou
amo da hisu hame dawa:yale dawa:sala:?

7

- 1 Osobo bagade dunu ea esalusu da sesesu dadi
gagui dunu ea hawa: hamosu defele
amola udigili gasa bagade hawa: hamosu
agoane.
- 2 Ea esalusu da udigili hawa: hamosu dunu amo
da anegagima:ne,
ifa ougiha esalumusa: hanai gala.
Ea esalusu da hamosu dunu amo da ea bidi
lama:ne,
hanaiwane ouesalebe ba:sa.
- 3 Oubi uduli, eno uduli, na da udigili se
nabawane esala.
Na bu esaloma:ne da bai hame gala.
Gasili asili bu eno gasili, na da da:i dioi
fawane ba:sa.
- 4 Na da golai be sidagane esala.
Gasi huluane na da sidagane gilala, soge
hedolo hadigima:ne dawa:lala.
- 5 Na da:i da fioso amoga nabai.
Na da:i da aiya heheya: amoga dedeboi
dagoi.
Na aiya amoga guhi da daha.
- 6 Na da hobe misunu dafawane hamoma:beyale
dawa:lusu hamedene,
eso da hedolowane hehenasa.
- 7 Gode! Mae goglema! Na esalusu da mifo lai
afadafa fawane agoai gala.
Na hahawane hou da fisi dagoi.
- 8 Dia da wahadafa na ba:sa.

- Be hobeia bu hamedafa ba:mu.
 Dia na hogosea, na da asi dagoi ba:mu.
- 9 - 10 Mu mobi da ba:lalu, hedolowane gilasi dagoi
 ba:sa.
 Amo defele, ninia osobo bagade dunu da
 bogosea, hame buhagisa.
 Nini dawa:su dunu, ilia da nini hedolo
 gogolesa.
- 11 Hame mabu! Na da hamedafa ouiya:mu!
 Na da ougi amola gia:i bagade gala. Na da
 sia:mu!
- 12 Gode! Dia da abuliba:le na sosodo aligisala:?
 Na da wayabo bagade wadela:i ohe bagade,
 Dia da dawa:sala:?
- 13 Na da helefimusa: diala be golamu hamedei.
 Na da na se nabasu fisima:ne, logo hogosa.
- 14 Be Dia da na beda:ma:ne simasia olelesa.
 Dia da na esala ba:la:lusu amola wadela:i
 simasia ba:su nama iasisa.
- 15 Amaiba:le, na da na da:i ganodini bu esalumu
 higasa.
 Dunu eno da na galogoa gaguli, na fane
 legemu da defea gala.
- 16 Na da yolesimu galebe.
 Na da esalumu higasa.
 Dia na yolesima! Na esalusu da bai
 hamedafa gala.
- 17 *Dia abuliba:le osobo bagade dunu da mi-
 mogoayale dawa:sala:?
 Dia abuliba:le ilia hamobe sosodolalala:?
- 18 Dia da hahabe huluane ili abodelala.
 Dia da mae fisili ilima adoba:lala.
- 19 Na defo hano ni da:gima:ne,

* **7:17:** Gesami Hea:su 8:4; 144:3

- Di da nama sosodobe fonobahadi yolesimu da defea gala.
- ²⁰ Di da nama se iasu diasu ouligisu dunu agoai gala.
 Na wadela:i hou da Dima se iahabela?
 Dia da abuliba:le, dimaga:su adoba:ma:ne,
 nama dadiga dimaga:sala?
 Na da Dima dioi bagade gaguli ahoabe lilig-ila:?
- ²¹ Dia da na wadela:i hou hamedafa gogolema:ne olofoma:bela:?
 Dia da na wadela:i hamobe amo gogolema:ne olofomu hamedei ba:sala?
 Na da hedolowane bogole, uli dogoi ganodini sali ba:mu.
 Amola, Dia na hogole ba:sea, na da asi dagoi ba:mu.”

8

- ¹ Bilida:de da amane sia:i,
- ² “Dia sia: da udigili fo agoane ahoa.
 Amo sia: da dagobela:?”
- ³ Gode da moloidafa hou hamedafa giadofasa.
 E da eso huluane moloidafa hou fawane hamosa.
- ⁴ Amabela:? Dia mano ilia Godema wadela:le hamobeba:le,
 E da ilia hamobe defele se iasu dabe ilima i.
- ⁵ Amaiba:le, di sinidigili, Gode Bagadedafa Ema edegema.
- ⁶ Dia hou da moloidafa amola ledi hamedei, di da sia:sa.
 Amai galea, Gode da di fidima:ne misunu.
 Amola E da dia liligi fisi amo huluane dima bu imunu.

- 7 Dia liligi bagadedafa da fisi dagoi.
 Be di da Godema bu sinidigisia, E da dima
 imunu liligi da dia musa: gagui fisi, amo
 bagadewane baligimu.
- 8 Di wahadafa, ninia aowalali ilia bagade asigi
 dawa:su ba:ma.
 Ilia da bagadewane hogolalu, asigi dawa:su
 noga:i lai dagoi.
- 9 Bai ninia esalusu da dunumuni, hedolo
 dagomu.
 Ninia da asigi dawa:su hame gala.
 Ninia da udigili baba agoane osobo bagadega
 ahoa.
- 10 Be ninia siba aowalalia olelesu lamu da defea.
 Ilia musa: fada:i sia:su noga:le nabima!
- 11 Hano da hame galea, saga: da hame heda:sa.
 Saga: da hehai soge ganodini fawane ba:sa.
- 12 Be hano da hafoga:sea, saga: fonobahadi hame
 damui liligi da hedolowane biosa.
- 13 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da amo
 saga: agoai gala.
 Ilia da Gode Ea hou hedolowane gogoleba:le,
 ilia dafawane hamoma:beyale dawa:su da
 fisi dagoi ba:sa.
- 14 Ilia da ogome diasu gou momoge afae fawane
 dafawaneyale dawa:sa.
- 15 Ilia da gou momoge afae amoba:le heda:sea,
 dafama:bela:?
 Ilia da ogome gou momoge afae galiamo
 agoai gagusia, noga:le leloma:bela:? Hame
 mabu!
- 16 Eso masea, wadela:i gagalobo da osoboga
 hedolo heda:le,

- ifabi huluane wadela:sa. Wadela:le hamosu dunu da amo defele heda:sa.
- 17 Wadela:i gagalobo difi da igi huluane ha:giwane idinigilisili lala:bolosa.
- 18 Be dunu da amo gagalobo a:le fasisia, ilia da musa: amo sogebi dialu, dunu ilia da hamedafa dawa:mu.
- 19 Dafawane! Wadela:le hamosu dunu da fonobahadi hahawane esalu, fa:no bu hamedafa ba:mu. Eno wadela:le hamosu dunu da ilia sogebi lamu.
- 20 Be Gode da Ea fa:no bobogesu dunu hamedafa yolesimu. Amola E da wadela:le hamosu dunu hamedafa fidimu.
- 21 E da logo doasimuba:le, di da bu oumu amola hahawane wele sia:mu.
- 22 Be Gode da dia ha lai dunuma se dabe imunuba:le, ilia da gogosiamu. Amola wadela:le hamosu dunu ilia diasu da bu hamedafa ba:mu.”

9

- 1 Yoube da bu adole i,
- 2 “Ma! Na da amo sia: huluane musa: nabi dagoi. Be osobo bagade dunu da habodane Godema moloma:ne fofada:ma:bela:?”
- 3 Osobo bagade dunu da Godema fofada:mu hamedei galebe. E da osia:i (1,000 agoane) adole ba:sea, nowa da Ema bu adole imunu dawa:ma:bela:?”
- 4 Gode da asigi dawa:su bagadedafa gala amola gasa bagade gala.

- Osobo bagade dunu da Ema dabele sia:mu da hamedei.
- ⁵ E da mae sisane, goumi gaguli asili eno sogebiga ligisisa.
E da ougiba:le. goumi gugunufinisisa.
- ⁶ Gode da bebeda:nima iasili, osobo bagade da yagugusa.
Fedege agoane, E da osobo bagade golasu ifa bai amo yagugusa.
- ⁷ E da eso ea mabe hedofamusa: dawa:.
E da gasia gasumuni ilia diga:be hou hedofamusa: dawa:.
- ⁸ Gode Hisu da mu hahamoi.
Eno dunu da E hame fidisu.
Gode hisu da hano wayabo bagade ganodini esalebe ohe bagade amo ea baligiga ososa:gisa.
- ⁹ Gode da gasumuni huluane muagado bugisisi.
Gasumuni eno ilia dio da Bea Bagade, Olione, Bileidese, amola ga (south) gasumuni huluane.
- ¹⁰ Ea gasa bagade hamobe, ninia da dawa:digimu hame dawa:.
Ea musa: hame ba:su hamobe da hamedafa dagomu.
- ¹¹ Gode da bobaligila ahoa, be na da E hame ba:sa.
- ¹² E da hi hanaiga liligi laha.
Amola Ea logo enoga hedofamu da hamedei.
Dunu huluane da beda:iba:le,
Ema, “Di adi hamosala:?” amane sia:mu da hamedei ba:sa.
- ¹³ Gode Ea ougi hou da eso huluane dialumu.
Hano wayabo bagade ohe (La:iha:be) da Godema gegei.

- Godema ha lai dunu da La:iha:be fuligala:i.
 Be Gode da ili huluane hasalasi.
- 14 Amaiba:le, na da habodane Godema bu fofada:ma:bela:?
- 15 Na da wadela:i hou hamedafa hamoi.
 Be Gode da na fofada:su dunu.
 Amaiba:le, na da logo hame gala.
 E da nama asigima:ne fawane, na da Ema edegemu.
- 16 Be E da na Ema sia:mu logo doasisia, E da na sia: nabima:bela:?
- 17 E da udigili na se nabima:ne, isu gibula bobodobe, na fama:ne, iasisa.
- 18 Ea hamobeba:le, na da mifo lamu gogolei.
 Ea hamobeba:le, na esalusu da da:i dioi amoga nabai gala.
- 19 Na da Ema sesele hamoma:bela:?
 Osobo bagade dunu da Godema sesemu hamedei.
 Na da E fofada:su diasuga oule masa:bela:?
 Be nowa da E amoga masa:ne sesema:bela:?
- 20 Na da wadela:i hou hamedafa hamoi, amola dafawaneyale dawa:su hou hame fisi.
 Be na sia: da wadela:i hamosu dunu ea sia: agoai gala.
 Na sia:be huluane da nama se dabe imunu fofada:su liligi agoai ba:sa.
- 21 - 22 Na da wadela:i hou hame hamoi.
 Be na da da:i dioiba:le, bu hame dawa:digisa.
 Na da bu esalumu higa:i gala.
 Liligi huluane da hamedei.
 Gode da wadela:i dunu amola moloidafa dunu, amo defele, gugunufinisimu.
- 23 Moloidafa dunu da hedolo bogosea, Gode da nodosa.

- 24 Gode da osobo bagade amo wadela:i hou hamosu dunu ilima i dagoi.
E da moloidafa fofada:su dunu huluane ilia si wadela:lesi dagoi.
Gode da amo hame hamoi ganiaba, nowa da hamobela:?
- 25 Na esalebe eso da hehenasa. Amo eso huluane da wadela:i gala.
- 26 Na esalusu da dusagai ea hehenasu agoai gala.
Na esalusu da buhiba ea ohe fonobahadi famusa:, adogomusa: hagili dabe agoane daha.
- 27 - 28 Na da se nabasu gogolema:ne, onigisia, na da bu se naba.
Gode da na da wadela:le hamosu dunu dawa:sa.
- 29 Amaiba:le, Gode da nama fofada:nanu, na da wadela:i dunu sia:beba:le,
na da abuliba:le Ema dawa:ma:bela:?
- 30 Safoga da na wadela:i hou dodofemu hamedei galebe.
- 31 Gode da na amola ledi bagade gilisili uli dogoiga ha:digi dagoi.
Fedege agoane, na abula da na da:i hodo ba:sea, gogosiasa.
- 32 Gode da osobo bagade dunu ganiaba, na da Ema adole ia:noba.
Ania da sia:ga gegei hahamoma:ne, fofada:su diasuga ahoa:noba.
- 33 Be ania dogoa aligili, gaga:su dunu da hame gala.
Gode amola na, anima fofada:su dunu da hamedafa.
- 34 Gode! Nama se iabe yolesima!
Na bu beda:ma:ne, maedafa hamoma!

35 Na da Dima hame beda:i! Na da sia:mu!
 Bai na da na asigi dawa:su dawa:!

10

- 1 Na da esalumu hihi gala.
 Na egasu sia: nabima!
- 2 Gode! Na bogoma:ne, mae fofada:ma!
 Nama adoma! Na da adi hamoiga fo-
 fada:bela:?
- 3 Di da nama mae asigiliwane se ianumu da
 defeala:? Di da na hamoi dagoi.
 Amaiba:le, Dia wali na higamu da defeala:?.
 Amola Di da wadela:le hamosu dunu ilia
 wadela:i ilegesu hahawane ba:mu
 da defeala:?.
- 4 Di da nini osobo bagade dunu ninia hou defele,
 liligi ba:sala:?
- 5 Dia esalebe ode da ninia esalebe ode defele
 dunumunihadi ganabela:? Hame mabu!
- 6 Amaiba:le, Dia da abuliba:le na wadela:i hou
 huluane hogosala:?
 Amola na giadofai huluane benea ahoasu
 defele ba:sala:?
- 7 Di dawa:! Na da wadela:le hame hamoi.
 Amola Di da nama doagala:sea, enoga na
 gaga:mu da hamedei.
- 8 Di da Dia loboga na da:i hamoi dagoi.
 Be wali Di da Dia loboga, na gugunufinisisa.
- 9 Di da na osoboga hamoi dagoi, amo mae
 gogolema!
 Be wali Di da na goudane, bu gulu
 hamoma:bela:?
- 10 Di da na ada na hamoma:ne, ema gasa i.

- Dia na ame ea hagomo ganodini, na hamoi dagoi.
- 11 Di da na da:i hodo amola gasa amola momoge hamoi.
Di da na gasa amo huga amola gadofoga dedebolesi.
- 12 Di da nama esalusu amola asigi hou i dagoi.
Di da na noga:le ouligibiba:le, na da esalebe goea.
- 13 Be na da wali dawa:.
Amo musa: esoga, Di da wamowane na wadela:musa: ilegelalu.
- 14 Di da na wadela:le hamosa:besa:le, eso huluane na hou ha:giwane sosodosu.
Amola na da wadela:le hamoi ganiaba, Di da amo hou hame gogolema:ne olofomu dawa:la:loba.
- 15 Na da fonobahadi fawane wadela:le hamosea, na da Dia se dabe iasu ba:sa.
Be na da molidafa hamosea, Dia hahawane iasu hame ba:sa.
Na da da:i dioi bagade amola bagadewane gogosiasa.
- 16 Na da noga:le didili hamosea,
dunu da laione wa:me fane legemusa: benea ahoabe amo defele,
Di da na sebobogesa. Di da na se nabima:ne, musa: hame ba:su gasa bagade hou amolawane hamosa.
- 17 Di da eso huluane na dafama:ne, ba:su dunu ilegesa.
Dia ougi hou da nama doagaga:sa heda:sa.
Di da eso huluane nama gaheabolo doagala:musa: ilegesa.

- 18 Gode! Dia da abuliba:le na lalelegema:ne hamobela:?
Na dunu enoga mae ba:le bogomu da defea galu.
- 19 Na da hamedafa lalelegemu da defea galu.
Be amai hame galea, na da lalelegeloba, hedolo bogomu da defea galu.
- 20 Na esalusu da gadenene agoane dagobela:?
Na yolesima! Na da fonobahadi fawane bu esalumu.
Amaiba:le, amo eso bagahamega hahawane esalumusa:, Dia logo doasima!
- 21 Na da gadenenewane ahoabe goea.
Na da bu hame misunu.
Na da gasi galebe sogega masunu.
- 22 Amo soge da gasi bagade.
Amo ganodini baba bagohame gala.
Amo soge da ededenasu soge.
Amola amoga hadigi da gasi agoane ba:sa.”

11

- 1 Soufa da amane sia:i,
- 2 “Nowa da amo gagaoui sia: amoma adole ima:bela:?
Di da sia: bagade sia:beba:le, bu moloidafa hamobela:? Hame mabu!
- 3 Yoube! Di adi dawa:bela:?
Di da ninia dima adole imunu da hamedei amo dawa:sala:?
Di da habosesele sia:beba:le, ninia da sia: hamedei agoane ba:mu, di da dawa:sala:?
- 4 Dia sia: da dafawane, di da sia:sa.
Di da Gode Ea ba:ma:ne moloi fawane, di da sia:sa.

- 5 Na hanai da Gode Hisu da dima adole imunu da defea.
- 6 E da dima adole iabe ganiaba,
E da dima Ea asigi dawa:su houdafa da osobo bagade dunu
ilia asigi dawa:su bagadewane baligisa, amo adole ia:noba.
Gode da dia hamobe defele, se hame iaha.
- 7 Di da Gode Ea bagadedafa hou
amola gasa bagade hou huluane dawa:mu da hamedei.
- 8 Di da mu digili ba:mu gogolesa.
Be Gode da mu amola liligi huluane baligisa.
Gode da bogoi dunu ilia soqe dawa:be.
Be di da amo hame dawa:.
- 9 Gode Ea bagadedafa hou da osobo bagade
amola hano wayabo bagade elea ba:de baligisa.
- 10 Gode da di afugili gagulaligisia, amola fofada:musa: di oule ahoasea,
nowa da Ea logo hedofama:bela:?
- 11 Gode da hamedei dunu huluane dawa:.
E da ilia wadela:i hou huluane ba:lala.
- 12 Sigua dougi da fofoi dougi defele lalelegesea,
amo esoga gagaoui dunu da muni bagade dawa:su dunu defele ba:mu.
- 13 Yoube! Dia hou moloma!
Godema sinidigima!
- 14 Dia wadela:i hou yolesima!
- 15 Amasea, di mae beda:iwane, osobo bagadega bu hahawane esaloma!
- 16 Amasea, di da dia bidi hamosu amo bu hame dawa:mu.
Hano leda:sea, fonobahadi dialu, bu hasa.

- Amo defele, dia bidi hamosu wali diala, da hobe bu hame ba:mu.
- 17 Dia esalusu da eso dogoa digagala:be defele ba:mu.
Amola dia se nabasu eso da hehebolo mabe defele ba:mu.
- 18 Di da gaga:iwane amola dafawane hamoma:beyale dawa:iwane esalumu.
Gode da di gaga:le, dima helefishu imunu.
- 19 Di da dia ha lai dunuma hame beda:mu.
Dunu bagohame da dia ili fidima:ne adole ba:mu.
- 20 Be wadela:le hamosu dunu da ba:le gagale, da:i dioi fawane ba:mu.
Ilia da hobeamu logo hame ba:mu.
Ilia hanai da ilia hedolowane bogoma:ne fawane dawa:sa.”

12

- ¹ Yoube da amane sia:i,
- ² “Dafawane! Dilia da dunu huluane ilia lafi agoai gala!
Dilia da bogosea, asigi dawa:su noga:idafa amolawane da bogoi dialebe ba:mu!
- ³ Be na asigi dawa:su da dilia asigi dawa:su defele gala.
Dilia hou da na hou hame baligisa.
Dilia waha sia:be amo dunu huluane ilia dawa:.
- ⁴ Be wali na na:iyadodafa amolawane ilia naba:le habosesele oufesega:sa.
Be na hou da moloidafa amola na da wadela:le hamosu hame dawa:.
Be musa:, Gode da na sia:ne gadosu nabane, adole iasu.

- 5 Dilia da bidi hamosu hame dawa:
 Be dilia da nama habosesele oufesega:sa.
 Dilia da dunu amo da dafamu gadenei, amo
 fasa.
- 6 Wamolasu dunu amola Gode Ea hou hame
 lalegagui dunu
 ilia 'gode' da ilila: gasa fawane.
 Be ilia da osobo bagadega olofoiwane esala.
- 7 Be sio fi amola ohe fi da dilima olelemusa:
 dawa:.
- 8 Dilia osobo bagadega amola hano wayabo
 bagadega esalebe liligi,
 amo ilia da dilima olelema:ne, adole ba:mu
 da defea.
- 9 Ili huluane da Hina Gode da ili hamoi, amo
 dawa:.
- 10 Gode Hi fawane da Ea hamoi liligi huluane, ilia
 esalusu ouligisa.
 Dunu huluane ilia esalusu da Ea gasaha
 diala.
- 11 Be dilia! Dilia gona:su da ha:i manu ea hedai
 hahawane naba.
 Amo defele, dilia ge da udigili sia:dabe
 hahawane naba.
- 12 - 13 Da:i hamoi dunu ilia da asigi dawa:su
 bagade gala.
 Be Gode da asigi dawa:su bagadedafa amola
 gasa bagade gala.
 E da Ea hawa: hamomu defele, gasa
 bagadedafa gala.
- 14 Gode da dunu ilia gagui liligi mugulusia, nowa
 da bu gaguma:bela:?

- Gode da dunu amo se iasu diasu ganodini sanasisia, nowa da amo se iasu diasu logo doasima:bela:?
- 15 Gode da gibu dabe logo ga:sisia, ha: bagade ba:sa.
E da gibu bagade iasisia, hano da bagade-wane heda:le, osobo dedebosa.
- 16 Gode da gasa bagade amola E da Ea ha lai dunu eso huluane hasala.
Ogogosu dunu amola dunu ilia ilia ogogoi, ilia gilisili Gode Ea gasaha esalebe.
- 17 Gode da ouligisu dunu ilia asigi dawa:su samogesa.
E da bagade dawa:su ouligisu dunu ilia hou afadenene, amasea ilia da gagaoui dunu agoai hamosa.
- 18 E da hina bagade dunu ilia ouligibi fadegale, ili se iasu diasu ganodini sala.
- 19 E da gobele salasu dunu amola gasa bagade dunu, ilia hou fonobosa.
- 20 Osobo bagade dunu da eno dunu ilia hou dafawaneyale dawa:be.
Be Gode da amo dunu ouiya:ma:ne, ilia lafi ga:sisia.
E da da:i hamoi dunu ilia bagade dawa:su hou samogesa.
- 21 E da gasa bagade ouligisu dunu gogosiamane hamosa,
amola ilia gasa bagade hou hedofasa.
- 22 E da gasi bagade sogebi amoga hadigi iasisa.
- 23 E da fifi asi gala amo gasa bagade heda:ma:ne hamosa.
Amalalu, E da amo fifi asi gala hasalasili, ili gugunufinisisa.

24 - 25 E da ilia ouligisu dunu gagaoui dunu agoane hamosa.

Amasea, ilia da udigili doulasili, gasi ganodini adini ba:i dunu defele feloasa.

13

1-2 Dilia sia:be huluane, na da musa: nabi dagoi.

Na da amo huluane dawa:!

Dilia dawa:i liligi da na dawa:su hame baligisa.

Na da dili defele esala.

3 Be na da dilima sia:ga gegesu hame gala.

Na da Godema fawane sia:ga gegesu gala.

4 Dilia da hou hamedafa dawa:.

Amaiba:le, eno dunu da dilia hame dawa:su hou ba:sa:besa:le,

dilia udigili ogogosu sia:daha.

Dilia da manoma legesu hina dunu amo da oloi uhinisisu hou hame dawa:, agoai ba:sa.

5 Dilia ouiya:ma! Amasea, dunu eno da dilia da bagade dawa:su dunu dawa:mu!

6 Nabima! Bai na da na hou noga:le dodofele imunusa: momagele esala.

7 Dilia abuliba:le ogogosala:?

Dilia ogogosu da Gode fidima:beyale, dilia dawa:sala:?

8 Dilia da Gode gaga:musa: dawa:sala:?

Dilia da fofada:su diasuga, Gode gaga:ma:ne fofada:ma:bela:?

9 Gode da dili ha:giwane sosodosea,

E da dilia hou amo ganodini noga:i liligi ba:ma:bela:? Hame mabu!

Dilia da eno dunuma bagade ogogosa.

- Be dilia Godema agoane ogoomu da hamedei.
- 10 Dilia moloi hame hou da wamolegei dagoi.
Be Gode da dilia wamolegei hou ba:mu.
Amola E da dilima gagabole sia:mu.
- 11 Dilia da Ea gasa bagade hou ba:sea, beda:gia:mu.
- 12 Dilia malasus sia: da hamedei, nasubu agoane gala.
Dilia sia:ga gegei da gasa hame laga osobo agoai.
- 13 Ouiya:ma! Na sia:ma:ne, logo doasima!
Na sia:be ea dabe ninia hobe ba:mu.
- 14 Na da sia:sea, bogosu dabe ba:ma:bela:?
Be na da bogomusa: momagele esala.
- 15 Na da hobe misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:su huluane da fisi dagoi.
Amaiba:le, Gode da na fane legesea, na da hame dawa:mu.
- 16 Amabela:? Na da hame beda:iba:le, na da Godema moloiwane sia:sea,
E da nama asigima:bela:?
Bai wadela:le hamosu dunu da beda:iba:le, ilia da Gode Ea odagia moloiwane sia:mu gogolesa.
- 17 Defea! Na da na hou olelesea, dili nabima!
- 18 Na da wali na hou noga:le dodofele imunusa: momagele esala.
Bai na hou da moloidafa, na dawa:.
- 19 Gode! Di da nama diwaneya udidimusa: mahabela:?
Amai galea, na da ouiya:le bogomusa: momagele ouesala.

- 20 Be na da Dima adole ba:su aduna gala.
Di da na adole ba:su amoma defele adole
iasea, na da Dima hame wamoaligimu.
- 21 Adole ba:su afae da, ‘Nama se iabe amo
yolesima!’
Eno da ‘Dia na beda:ma:ne mae banenes-
ima!’
- 22 Gode! Di hidadea sia:ma!
Amasea, na da Dima dabe adole imunu.
O hidadea, na Dima sia:ma:ne logo doasima!
Amasea, Di nama dabe adole ima.
- 23 Na da adi hou giadofabela?:
Na da adi wadela:i hou hamobeba:le, Dima
fofada:ma:bela:?
- 24 Dia abuliba:le naba:le hobeabela?:
Dia abuliba:le, na Dia ha lai dunu defele
ba:sala:?
- 25 Di da na beda:ma:ne hamosala?:
Na da hamedei liligi, lubi agoai gala.
Di da fedege agoane gisi bioi amoma doa-
gala:sa.
- 26 Di da nama mi hananewane fofada:nana.
Na goi fonoboga wadela:le hamoi liligi,
amoba:le Di da nama fofada:sa.
- 27 *Di da na emo sia:inega la:gilisili, na osa:le
gaga ahoabe Di noga:le sosodosa.
Na emobu amolawane, Di da noga:le abodele
ba:sa.
- 28 Amaiba:le, na da dasai ifa defele, fofonobone
dasale daha.
Amola abula aowabaga mai defele, nuini
daha.

* 13:27: Yoube 33:11

14

- 1 Nini huluane da gasa hamedei amola hahani agoane lalelegei.
 Ninia esalusu da dunumuni amola amo ganodini bidi hamosu da defele hamosa.
- 2 Nini da sogea heda:be defele hedolo heda:le, bu hedolo duginidaha,
 amola nini da baba gala:be defele fonobahadi ba:lu, bu hedolo geasa.
- 3 Gode! Na da hamedeiba:le, Dia na ba:ma:bela:?
 Di da nama adoba:ma:ne fofada:ma:bela:?
- 4 Ninia osobo bagade dunu da ledo bagade gala.
 Fofoloi liligi da ninima gadili masunu hamedei.
- 5 Gode! Di da ninia esalumu ode amola oubi amo ninia hame lalelegei esoga ilegasa.
 Di da amo ilegeiba:le, bu afadenemu da hamedeidafa.
- 6 Ninima sosodobe yolesima!
 Nini yolesima! Ninia da se nabawane esala.
 Be ninia da fonobahadi hahawane esaloma:ne, Di nini yolesima!
- 7 Ifa daou da dafawane hamoma:beyale dawa:su gala.
 E da abi dagoi be e da bu gahegini lula dada:sa.
- 8 Osobo hagudu, ifa ea daou amola difi da nuisa.
- 9 Be hano da dialebeba:le bu gahegini ulu heda:sa.
- 10 Be dunu da bogosea, e da fisi dagoi ba:sa.
 E da bogosea, habidili ba:ma:bela:?
- 11 Amo da hano dalu yolebe, amola hano wayabo habe, amo defele,
- 12 dunu da bogosea, hamedafa wa:legadosa.

- Mu da mae mugululi dialeawane, ilia da hamedafa wa:legadomu amola ilia golai da hame nedigimu.
- 13 Di da na bogoi dunu ilia sogebi amoga wamolegemu, na da hanai gala.
Na da wamolegei dialea, Dia ougi da gumisia fawane, Dia na bu dawa:ma:ne eso ilegema.
- 14 Dunu afae da bogosea, e da bu uhini misa:bela:? Hame mabu!
Be na da amo bidi hamosu dagoma:ne, amola hahawane eso bu misa:ne, na da ouesalumu.
- 15 Amasea, Di da nama wele sia:sea, na da dabe adole imunu.
Amola Di da na (Dia hamoi liligi) hahawane ba:mu.
- 16 Amasea, Di da na osa:le gaga ahoabe huluane ba:mu.
Be Di da na wadela:le hamobe hame abodelalumu.
- 17 Di da na wadela:i hou huluanedafa gogolema:ne olofomu.
- 18 Eso da misunu amoga goumi da mugululi sa:imu,
amola gasa bagade gafulu da agele sa:imu.
- 19 Hano da magufu dogosa, amola gibu bagade da osobo dogone fasisa.
Amo defele, Di da ninia dafawane esaloma:beyale dawa:su gugunufinisisa.
- 20 Di da Dia gasaga osobo bagade dunu banenesili, e bu hamedafa misa:ne, sefasisa.
E da bogobeba:le, odagi momogosa.

- 21 Eno dunu da ea manoma nodosa. Be e da amo hou hame dawa:sa.
Amola ea mano da gogosiasu ba:sea, Dia da ema hame adosa.
- 22 E da ea da:i hodo se fawane naba.
Amola ea asigi dawa:su da:i dioi fawane naba.

Sia:dasu Ageyadu

15

- 1 Ilaifa:se da amane sia:i,
- 2 “Yoube! Bai hamedei udigili sia:!
Bai hamedei udigili sia:!
- 3 Bagade dawa:su dunu da dia sia:be defele hamedafa sia:na:noba!
Amola ea hou gaga:musa:, dia bai hamedei udigili sia:be defele hame sia:na:noba!
- 4 Di da dia hanai amoga hamosa ganiaba,
dunu huluane da Godema hame beda:na:noba,
amola Ema hame sia:ne gadola:loba.
- 5 Dia sia:beba:le, ninia da dia wadela:i hou dawa:be.
Di da bagade dawa:su sia: amoga wamoaligimusa: dawa:sa.
- 6 Na dima diwaneya udidimu hamedei.
Bai disu sia:beba:le, disu dima diwaneya udidisa.
- 7 Di da osobo bagadega bisilua manoyale dawa:sala:?
Gode da goumi hahamobe galu, di da esalula:?
- 8 Amo esoga, di da Gode Ea ilegesu sia: nabibala:?

- Osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su amo
dia fawane dawa:bela:?
- ⁹ Dia dawa: liligi huluane, ninia amola dawa:.
- ¹⁰ Ninia dawa:su da gagoaligi dunuma laha.
Amo dia ada mae lalelegele, lalelegei.
- ¹¹ Gode da dia dogo denesimusa: dawa:sa.
Dia abuliba:le gebewane hihinanabela:?
Ninia da Gode Ea sia: dima asabolewane
olelei.
- ¹² Be di da fofogadigili, ninima ougili sosodo
aligisa.
- ¹³ Di da Godema ougi amola Ema diwaneya
udidisa.
- ¹⁴ Osobo bagade dunu afae da fofoloidafa esa-
loma:bela:?
Dunu afae da Gode Ea ba:ma:ne, moloidafa
esaloma:bela:? Hame mabu!
- ¹⁵ Bai Gode da Ea a:igele dunu ilima amolawane
dafawaneyale hame dawa:sa.
Ilia amolawane da Ea siga ba:ma:ne, fo-
foloidafa hame gala.
- ¹⁶ Be osobo bagade dunu da hano nabe defele,
wadela:i hou naha.
Dafawane! Osobo bagade dunu da wadela:i
hou bagade hamosa.
Osobo bagade dunu da wadela:idafa,
hamedei.
- ¹⁷ Yoube! Na dawa:ga sia:be goe nabima!
- ¹⁸ Bagade dawa:su dunu da moloi sia: nama
olelei.
Ilia aowalali da amo sia: ilima olelei.
Ilia sia: afae ilima hame wamolegei.
- ¹⁹ Ilia soqe ganodini, ga fi dunu da hamedafa
esalebaba:le,

- dunu afae da ili Gode Ea hou fisima:ne oule masunu da hame ba:su.
- 20 Wadela:le hamosu dunu amo da eno dunu banenesisu,
ea da eso huluane se nabawane esalumu.
- 21 Fofogadigili beda:ga gusa:be amoga ea gea geheamu.
Amola ea da hahawane gaga:i dawa:sea, wamolasu dunu da e doagala:mu.
- 22 Ea da gasi ganodini esalu, hobeamu hamedei ba:mu.
Bai e medole legemusa:, gegesu gobihei da momagele diala.
- 23 Amola ea bogoi da:i hodo manusa:, sia sio da ouesala.
Ema misunu hou da gasi fawane.
- 24 Fedege agoane, gugunifinisisu da gasa bagade hina bagade dunu defele,
ema doagala:musa: ouesala.
- 25 Dunu amo da Gode Bagadedafa Ema gasa fili lobo usunawane olea gagadosa,
amo ea gugunufinisisu da agoai ba:mu.
- 26 - 27 Ea da gasa fili, Godema odoga:sa.
Ea gasa fili, ea da:igene ga:su gagua gadole, Godema doagala:musa: hehenasa.
- 28 Amo dunu ea da moilai bai bagade gegenana samogene lai.
Ea da diasu (eda da hobea:i) amo samogene lai.
Be gegesu da heda:beba:le,
amo moilai bai amola diasu da gugunufinisi dagoi ba:mu.
- 29 Ea da liligi bagade gaguiwane sedagili hame esalumu,

- amola ea gagui liligi da hedolowane fisi
dagoi ba:mu.
- Ea baba amolawane da gealisili masunu.
- 30 Ea da gasi amoga hobeamu da hamedei ba:mu.
Ea da ifa amoda laluga nei agoai ba:mu
amola sogea da foga mini asi agoai ba:mu.
- 31 Ea da gagaoui dunu agoane wadela:i hou
amoma dafawaneyale dawa:sea,
ema bidi iasu da wadela:i hou fawane.
- 32 Ea ilegei eso da hame doaga:iyawane, ea da ifa
amoda bioi defele, bu hame alemu.
- 33 Ea da waini efe agoane fage legesa, be mae
yole galuga dudugini dabe agoai gala.
Amola olife ifa da mosole dudugini dabe
defele gala.
- 34 Gode Ea hou hame lalegagui dunu iligaga fifi
manebe dunu da hamedafa ba:mu.
Amola lalu da amo hano suligisu dunu ilia
diasu gaguli gagai,
amo huluane wadela:lesisi ba:mu.
- 35 Amo dunu ilia da bidi hamomusa: amola
wadela:i hou hamomusa: ilegesa.
Amola ilia dogo da eso huluane ogogosu
amoga nabai fawane gala.”

16

- 1 Yoube da amane sia:i,
- 2 “Na da musa: sia: agoaiwane nabasu.
Dilia na dogo denesima:ne sia:be amoga na
da se fawane naba.
- 3 Dilia da mae yolele, nama gebewane
sia:nanoma:bela:?
Dilia abuliba:le dilia sia: fawane da dago-
musa: sia: dawa:sala:?”

- 4 Dilia da na sogebiga esala ganiaba amola na da
 dilia sogebiga esala ganiaba,
 na da dilia sia:be liligi go huluane sia:musa:
 dawa:la:loba.
 Na da na dialuma noga:le fofoga:ne
 amola sia: bagohame da amoga dili
 mogosonesimu.
- 5 Na da dilima fada:i sia:be amoga dili molole-
 sila:loba,
 amola dili denesima:ne, na da dilima gebe-
 wane fada:i sia:na:noba.
- 6 Be na sia:be amoga nina: hame fidisa
 amola ouiya:le esalebe amoga na se nabasu
 da hame gumisa.
- 7 Gode! Di da na nimi guminisi,
 amola Di da na sosogo fi fane lelegema:ne,
 logo doasi.
- 8 Di da na gagulaligi dagoi.
 Di da na ha lai dunu.
 Na da geloga:i, amaiba:le eno dunu ilia da
 amo ba:lu,
 na da wadela:le hamoiba:le se naba, ilia da
 agoane dawa:digisa.
- 9 Gode da nama ougiba:le, na da:i dadega:le
 fasisa.
 E da nama higale, sosodo aligisa.
- 10 Dunu da nama mi gasesa.
 Iliya da na guba:le eale disili, na odagi ilia
 loboba:ga fasa.
- 11 Gode da na wadela:i hamosu dunugili i dagoi.
- 12 Na da musa: olofole esalu.
 Be Gode da na galogoa gaguli, na bagade-
 wane fananu, banenesi dagoi.

Gode da nama bagadewane dadiga
dimaga:su hamoi.

- 13 E da la:idi la:idi nama dadiga gala:sa.
Amo dadi da na da:i damana gala:le fifili
sasalisa.
Be amomane E da nama asigi hou hame
olelesa.
- 14 E da na gala:le sasanone fifili sasalisa.
E da doulasi dadi gagui dunu ea higale
doagala:su hou defele, nama doagala:lala.
- 15 Na da dinana amola ebobo abula ga:sisa.
Amola na da gulu da:iya da:i dioiwane fisa.
- 16 Na da dinanawane, na odagi da maga:me
gasa:sa. Na si da fofasa.
- 17 Be na da hame gegei amola na da moloiwane
Godema sia:ne gadosa.
- 18 Osobo bagade! Wadela:i hou nama hamoi dia
mae wamolegema!
Na da Godema, E da na da moloidafa
sia:ma:ne, wele guda:sa.
Na wele guda:sea mae ouiya:ma:ma!
- 19 Dunu afae Hebene ganodini esala da
wa:legadole,
e da namagale aligima:ne sia:mu.
- 20 Na na:iyado dunu da naba:le ba:sola:sa.
Na da Godema dini iaha.
- 21 Na da namagale na:iyado amo da na fidima:ne
Godema edegemu,
na da agoai dunu nama misa:ne hanai gala.
- 22 Na da da:i sasegabe wea.
Amola na da sinidigimu hamedei logo amoga
ahoa.

17

- ¹ Na esalusu fisimu eso da gadenesa.
 Na mifo heda:mu da gadenenewane gogolei.
 Na da liligi eno hamomu da hamedei, bogomusa: fawane esala.
- ² Na da ba:lala. Dunu huluane da na ha:giwane habosesesa.
- ³ Gode! Na da dafawane sia:sa!
 Na sia: nabima! Na sia:be fuligala:su dunu eno da hame.
- ⁴ Di da eno dunu ilia asigi dawa:su gogolelesibiba:le,
 ilia moloidafa hou hame dawa:.
 Ilia da na mae hasalima:ne, ilia logo Dia hedofama.
- ⁵ Musa: malasu sia: amogai dunu afae da muni lamusa;,
 ea na:iyado hohonoi.
 Amola ea hamobeba:le, ea mano huluane da se nabi.
- ⁶ Amola wali, dunu ilia amo malasu defele, na hamoi ilia sia:sa.
 Ilia da misini, na odagia defo adugagala:sa.
- ⁷ Na da da:i dioiba:le, na si da wadela:mu gadenesa.
 Na lobo amola emo da geloga:le, baba agoai ba:sa.
- ⁸ Dunu mogili, ilia hou da moloidafa ilisu sia:sa, amo ilia na hou ba:beba:le fofogadigisa.
 Ilia da na da Gode Ea hou hamedafa dawa:sia:sa.
- ⁹ Dunu amo da ilia hou da noga:idafa ilisu sia:sa, ilia amola da na Gode Ea hou hame dawa:sia:sa.
 Amola ilia dawa:i da dafawane ilia dawa:sa.

- 10 Be ilia huluane da na midadi misini aliligisia ganiaba,
na da iliga dunu afae bagade dawa:su galebe hamedafa ba:la:loba.
- 11 Na hamomu eso da baligi dagoi.
Na hamomusa: ilegei da bugi.
Na hobe misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:su da fisi dagoi.
- 12 Be na na:iyado dunu ilia da gasi amo da hadigi sia:sa.
Ilia da hadigi da gadenei sia:sa.
Be na dawa:, na da gasi ganodini esala.
- 13 Nama hobe misunu dafawane hamoma:beyale hou dawa:be da bogosu sogefawane dawa:sa.
Amogawi na gasi ganodini dialumu.
- 14 Na da bogoi uli dogoi amoma na da na ada dio asulimu.
Amola daba: amo da na da:i nabe,
amoma, “Na ame amola na dalusi,” na da sia:mu.
- 15 Na hobe misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:su da habidili ganabela?
Nowa da amo ba:sala:?
- 16 Na da bogoi dunu ilia sogega gudu dasea,
hobe misunu hou hahawane hamoma:beyale dawa:su da na gilisili hame masunu.”

18

- ¹ Bilida:de da amane sia:i,
² Yoube! Dunu di agoai da ouiya:mu hame dawa:bela:?

- Di da fonobahadi ouiya:le esala ganiaba,
 ninia da dima sia:mu dawa:la:loba.
- ³ Dia da abuliba:le, ninia bulamagau defele,
 dawa: hamedei, abuliba:le dawa:sala:?
- ⁴ Dia ougi hou da dima fawane se iaha.
 Di da ougiba:le, osono bagade da dunu hame
 esalebe ba:ma:bela:?
 Gode da di fidima:ne, goumi fadegale, eno
 sogega ligisima:bela:?
- ⁵ *Wadela:i hamosu dunu ea gamali da ha:ba:doi
 dagoi ba:mu.
 Amo gamali ea lalu gona:su da bu hame
 ulagimu.
- ⁶ Gamali ea abula diasu ganodini da gasi agoai
 ba:mu.
- ⁷ Ea musa: gasa fili ahoasu, be wali da gogaeane
 ahoa.
 Ea da hisu fada:i sia: amoga fa:no boboge-
 beba:le, dafasa.
- ⁸ Ea da gasa:su esa ganodini ahoabeba:le, ea emo
 lala:gi dagoi ba:sa.
- ⁹ Sani da ea emo gufiga gagusa.
- ¹⁰ Osobo da:iya efegi da wamolegei diala.
 Ea logo ahoabe amoga sanisu diala.
- ¹¹ Fedege agoane, beda:su liligi da ema eale
 disisa.
 Beda:su liligi da ea emo osa:le bobogesa.
- ¹² Ea da bagade gagui galu, be wali ea da ha:aligi.
 Gugunufinisisu hou da e dafulili oulela.
- ¹³ Uhimu hamedei olo da ea da:iba:le madelasa.
 Amoga ea emo amola lobo dasasa.
- ¹⁴ Ea da hahawane ea abula diasu ganodini esalu.

* **18:5:** Yoube 21:17

- Be ea ha lai dunu da amoga e gasawane hiouginanu,
fedege agoane hina bagade Bogosu, amoga fofada:musa: hiouginana ahoa.
- 15 Wali eno dunu da udigili ea abula diasuga esalumu da defea.
Be hidadea, fioso medoma:ne, salafa gufaga-gala:mu da defea.
- 16 Ea difi amola amoda da biole hafoga:sa.
- 17 Ea da musa: mimogo dunu galu.
Be wali ea fidafa dunu amola ga fi dunu da e gogolei dagoi.
- 18 Gode da e, esalebe sogega fisili masa:ne, sefasimu.
E da hadigi sogge amoga fisili masa:ne sefasili, ea da gasi sogega masunu.
- 19 Ea da ega fifi manebe dunu hame ba:mu, amola dunu afae hame bogoi esalebe da hame ba:mu.
- 20 Gusudili amola guma:dini, dunu huluane da ema doaga:i hou nabasea, bagadewane beda:iba:le, yagugumu.
- 21 Wadela:le hamosu dunu amo da Godema hame dawa:sa, ilia da amo hou ilima doaga:i dagoi ba:mu.

19

- 1 Yoube da amane sia:i,
- 2 “Dilia da abuliba:le sia:ga nama se iahabela:?”
- 3 Dilia da mae fisili, nama sisa:nonana.
Amola dilia da nama wadela:le hamobeba:le, hame gogosiasa.
- 4 Be amomane, na da wadela:i hou hamoi gani-aba, amo da dilima se hame ia:noba.

- 5 Dilia da dilia noga:i hou da na hou baligiliyale dawa:sa.
Dilia da nama doaga:i bidi hamosu da na wadela:i hou olelebeyale dawa:sa.
- 6 Gode da amo bidi hamosu nama iasi dagoi.
Dilia abuliba:le amo hou hame ba:sala:?
Gode da na sa:ima:ne efegelesi.
- 7 Na da Ea nama ha lai hou higabeba:le, egasa.
Be dunu afae da na egasu hame naba.
Na da moloidafa fofada:ma:ne wele sia:sa, be dunu afae da hame naba.
- 8 Gode da na logo ga:i dagoi amola na da amoga bu masunu hame dawa:.
E da na logo gasiga uligilisi dagoi.
- 9 E da na gagui liligi huluane samogegei dagoi.
Musa:, eno dunu da na da mimogo dunuyale dawa:i.
Be wali ilia na higasa.
- 10 E da na da:i la:idi la:idi fanana.
E da na udigili bioma:ne amola bogoma:ne yolesisa.
- 11 Gode da ougi bagade, E da nama ha:giwane halasa.
E da Ea ha laidafa dunuma hamosa, amo defele nama hamosa.
- 12 E da Ea dadi gagui wa:i, nama doagala:musa:, asunasisa.
Ilia da gegemusa: osobo hagali dogonana, amola na abula diasuga doagala:sa.
- 13 Gode Ea hamobeba:le, na olalali da na yolesi dagoi.
Dunu amo da musa: na dawa:digi, da wali na da ga fi dunu agoai ba:sa.

- 14 Na fi dunu amola na:iyado dunu huluane da asi dagoi.
- 15 Dunu amo na da na diasuga aowai, ilia huluane da na gogolei.
Na hawa: hamosu uda ilia ga fi dunuma hamobe defele, nama hamosa.
- 16 Na da na hawa: hamosu dunu, e na fidima:ne nama misa:ne ha:giwane edegesea, e da nama hame adole iaha.
- 17 Na uda da na lafi holo ahoabe, amo ea gaha bagade higasa.
Amola nolalidafa ilia da nama hame gadenena maha.
- 18 Mano fonobahadi da na higale ba:sa.
Ilia da naba:le habosesele oufesega:sa.
- 19 Na na:iyadodafa dunu ilia da na higale ba:sa.
Nama dogolegei ilia da sinidigili nama ha lai hamoi.
- 20 Na gadofo da udigili abula agoane, na gasaga gosagisi dialebe ba:sa.
Na da gadenenewane bogoi dagoi.
- 21 Dilia da na samalali! Amaiba:le, nama asigima!
Gode da na dafama:ne fai dagoi.
- 22 Gode da nama se bagade iaha.
Dilia abuliba:le, Ea hou defele, nama se iahabela:?
Dilia da nama se nabasu defele i dagoi!
- 23 Na da agoane hanai gala.
Dunu afae da na sia: mae gogolema:ne, meloa bioi amoga dedene legemu da defea.
- 24 O e da ouliga hamoi nusi (chisel) amoga igi da:iya dedemu da defea.

- Amasea, na sia: da mae fisili, eso huluane dialumu.
- ²⁵ Be na dawa:! Na esalusu Bu Bidi Lamu dunu da Hebene ganodini esalalala.
E da dagomu esoga osobo bagade da:iya, na gaga:ma:ne lelumu.
- ²⁶ Amola na da:i da wadela:lesi dagoi ba:mu.
Be na da na osobo bagade da:i hodo ganodini esalea, na da Gode ba:mu.
- ²⁷ Na da na sidafa amoga E ba:mu.
Amola E da ga fi dunu agoane hame ba:mu.
- ²⁸ Dilia da nama se ima:ne amola doagala:ma:ne, logo hogoi helei.
Amaiba:le, na da beda:i galu.
- ²⁹ Be wali, dilia beda:mu da defea.
Gode da wadela:i houba:le ougi bagadedafa, amola Ea ougi hou da gegesu gobihei bagade agoane.
Dilia amoga beda:ma! Bai fa:no dilia da Moloidafa Fofada:su Dunu da esalebe dawa:mu.

20

- ¹ Soufa da amane sia:i,
- ² Yoube! Dia sia:beba:le, na da se bagade naba.
Na da hedolowane dima bu adole imunusa: dawa:lala.
- ³ Dia waha sia:i liligi da ninima sisa:nosu gala.
Be na da dima bu adole imunuu dawa:.
- ⁴ Di dawa:! Musa: hemonega, Gode da nini osobo bagade dunu osobo bagadega asunasi.
- ⁵ Be wadela:i hou hamosu dunu afae da hahawane hou hamedafa ba:i.

- 6 Amabela:? Ea bagadewane asigilale, ea di-
aluma da mu mobiga doaga:mu.
- 7 Be ea da gulu sawa: defele, foga mini asi dagoi
ba:mu.
Dunu amo da e musa: dawa:digi,
ilia da amo dunu da habidili asi dagoi
dawa:mu.
- 8 Ea da simasia amola gasia sidagane esala ba:su
defele,
alalolesili, bu hamedafa ba:mu.
- 9 Wadela:le hamosu dunu ea da ea musa: esalebe
sogebi amoga alalolesili,
bu hamedafa ba:mu.
- 10 Amasea, liligi amo ea da hame gagui dunuma
wamolai,
ea mano da bu ilima imunu.
- 11 Ea da:i da musa: ayeligi gasa bagade galusu,
be ea da hedolowane bu gulu agoane
hamomu.
- 12 - 13 Fedege agoane, wadela:i hou da ema hedai
bagade.
Amaiba:le, hedama:ne ea lafia musui diala.
- 14 Be amo ha:i manu da ea hagomo ganodini bu
medosu hano defele gia:sa.
- 15 Wadela:i hamosu dunu da ea wamolai liligi
huluane isole iaaha.
Gode da amo liligi ea hagomo ganodini
dialebe, amo Hi samogesa.
- 16 Wadela:i hamosu dunu ea da:gibi da bogosu
hano agoai gala.
Amo da medosu sania ea gasonasea bogobe
agoai gala.
- 17 Ea da bogomuba:le, olife susuligi hano agoane
ahoabe hame ba:mu.

- Amola dodo maga:me amola agime hano
hanodafa ahoabe agoane hame ba:mu.
- 18 Ea hawa: hamobega: dabe lasu huluane, ea da
fisimu.
Ea lai bidi amoga nodone dawa:mu da
hamedei ba:mu.
- 19 Bai ea da hame gagui dunu amo hame dawa:i,
amola ili banenesi.
Amola ea da diasu amo dunu enoga gagui,
samogene lai.
- 20 Ea uasu hou hamonanebe da hame fisisa.
- 21 Ea ha:i nasea, oda dialebe da hame ba:sa.
Be wali ea bagade gagui hou da hedofai
dagoi.
- 22 Ea baligiliwane gagui dagoiba:le, ea baligili
da:i dioi ba:mu.
Amola banenesi dagoi ba:mu.
- 23 Ea hanai defele moma:ne sia:ma!
Gode da Ea ougi bagade amoga ema se dabe
imunu.
- 24 Ea da ouliga hamoi gegesu gobihei amoba:le
hobeasea,
balasega hamoi oulali da e gala:le sanasimu.
- 25 Dadi da e gala:le, badofasea, dadi si amodili
maga:me dadisa.
Amasea, ea da bagadewane beda:sa.
- 26 Ea gagui liligi huluane da gugunufinisi dagoi.
Lalu amo da dunuga hame ulagisi, da e
amola ea sosogo huluane nesa.
- 27 Hebene da ea wadela:i hou odagia ba:lesisa.
Amola osobo bagade da ema hamoi amo
fofada:sa.
- 28 Ea bagade gagui huluane da Gode Ea ougiga
wadela:lesi dagoi ba:mu.

29 Gode da agoai wadela:le hamosu dunu ilima
amo defele gugunufinisimusa: ilegei dagoi.”

21

- 1 Yoube da amane sia:i,
 2 Na sia:be nabima! Na da amo dogo denesisu
fawane dilima adole ba:sa.
 3 Dilia na sia:ma:ne, logo doasima!
Amasea, na sia: da dagosea, dilia da
hanaiba:le, ba:sola:le gagama!
 4 Na sia:ga gegesu da osobo bagade dunu ilima
hame.
Be na momabo hou da bai bagade gala.
 5 Nama ba:ma! Dilia fofogadigi ouiya:le ha:gi
nama sosodomu da defea.
 6 Na da nama hamoi hou amo bu dawa:sea,
na da dawa:su hamedei amola na da yagu-
gusa.
 7 Abuliba:le Gode da wadela:i hou hamosu dunu
esaloma:ne yolesisala:?
E abuliba:le ili da:i hamone amola bagade
gaguiwane esaloma:ne yolesisala:?
 8 Ilia da ilia mano amola ilia aowalali ilia
asigilabe ba:musa: sosodo esafulu.
 9 Gode da ili diasu amoga gugunufinisisu hou
hame iasisa.
Ilia da beda:didigisa hame esalumu.
 10 Dafawane, ilia bulamagau da galuli amola mae
se nabawane mano lalelegesa.
 11 Ilia mano da sibi mano defele, hehenaiya
hehedela lafiadala.
 12 Ilia sani baidama amola fulabosu amo
dudududabe amoga gafosa.

- 13 Ilia olofole agoane esalu, se mae nabawane bogosa.
- 14 Wadela:i hamosu dunu da Godema ili udigili yolesima:ne sia:sa.
Gode da ilia esala hamomu ilegesa.
Be ilia amo ilegei dawa:mu hame hanai.
- 15 Ilia da Godema hawa: hamomu da hamedei liligi agoane dawa:sa.
Ilia Godema sia:ne gadosu da ilia hou hame fidima:beyale dawa:lala.
- 16 Ilia da ilila: gasaga didili hamosa sia:sa.
Be na da ilia asigi dawa:su hou amo hame lale gamu.
- 17 Dilia da wadela:i hamosu dunu afae ea hadigi ha:ba:doi dagoi ba:bela:?
Wadela:i hamosu dunu afae da gugunufinisisu hou ema doaga:be ba:bela:?
Gode da ougiba:le, wadela:i hamosu dunu afae amoma se dabe ibela:?
- 18 E da wadela:i hamosu dunu amo gisi foga mini asi defele, ili fulabole fasibala:?
O gulu isuga mini asi defele, ili fulabole fasibala:?
- 19 Dilia da amane sia:sa!
Gode da mano ea ada wadela:le hamoiba:le, amo manoma se dabe iaha.
Hame mabu! Gode da wadela:i hamosu dunu,
ilima fawane se dabe imunu da defea.
E da ilia wadela:le hamoiba:le, ilima se dabe iaha, amo olelemu da defea.
- 20 Wadela:i hamosu dunu ilia da ilia hamobeba:le fawane se dabe lamu da defea.

- Ilia Gode Bagadedafa Ea ougi bagade hou
ba:mu da defea.
- 21 Ninia esalusu da dagosea,
ninia mano da hahawane esaloma:bela:le
dawa:ma:bela:?
- 22 Dunu afae da Gode Ema hou olelema:bela:?
Hame mabu!
Gode da dunu amo da baligili gadodafa
heda:i, ilima fofada:sa.
- 23 - 24 Dunu mogili da dagumuiwane esalea
bogosa.
Ilia da hahawane se mae nabawane esalu,
amalu bogosa.
- 25 Mogili ilia da hahawane hame esalu, bogosa.
Ilia da esalea amola bogosea, eso huluane
hihiwane gala.
- 26 Be dunu huluane da defele bogole, uli dogosa.
Ili huluane da daba:ga dedeboi dagoi ba:sa.
- 27 Dilia dogo ganodini ougi dialebe, amo na
dawa:.
- 28 Dilia da agoane adole ba:sa, ‘Mimogo dunu
amo da wadela:le hamosu,
amo ea diasu da wali habila:?’
- 29 Dilia da lalusu dunu amo bisili sia: sa:ibela:?
Ilia ga asi misini, sia:ne iasu dilia hame
nabibala:?
- 30 Gode da ougiba:le, se dabe bidi iasea, E da
wadela:le hamosu dunuma se dabe
hame iaha.
- 31 Dunu afae da wadela:le hamosu dunuma
diwaneya udidimu,
o ilia wadela:le hamobeba:le se dabe imu
da hamedafa gala.
- 32 - 33 Dunu eno da ilia bogoi da:i hodo amo bogoi
uli dogoiga gaguli ahoasea,

dunu osea:idafa da ilima asigiba:le,
mogodigili fa:no bobogesa.

Amola osobo da ilia da:i da:iya gebewane
dialebe ba:sa.

- ³⁴ Be dilia! Dilia da na dogo denesima:ne,
hamedei sia:fawane sia:sa.
Dilia nama adole iasu huluane da ogogosu
sia:fawane.”

Sia:dasu Osoda
(*Yoube 22:1—27:23*)

22

- ¹ Ilaifa:se da amane sia:i,
² “Dunu afae da Gode fidimu hamedei.
Dafawane! Baligili bagade dawa:su dunu
amolawane da Gode fidimu hame dawa:.
³ Di da moloidafa hou hamobeba:le, Gode fidimu
dawa:bela:? Hame mabu!
⁴ Gode da dima gagabole sia:sa amola dima
fofada:sa.
Be amo ea bai da di da Godema nodone
beda:iba:le hame.
⁵ Hame mabu! Dima fofada:su ea bai
da di wadela:i hou hamonanebe amoga
hamosa.
⁶ Di da dia sama dima ea imunu muni ima:ne
sesemusa:, ea abula huluane samogei.
Amalalu, e da abula ga:simu hame ba:i.
⁷ Di da helebe dunuma hano hame dili i.
Amola ha:aligi dunuma ha:i manu imunu
higa:i.
⁸ Di da gasa bagade amola mimogo hamoiba:le,
soge huluane sasamogei.
⁹ Di da didalo uda ili fidimu higa:i.

- Amola di da guluba: mano ilia liligi wamolai
amola ilima se iasu.
- 10 Amaiba:le, di sa:ima:ne dogoi da di sisiga:i
diala.
Amola di da hedolowane beda:sa.
- 11 Gasi da bagadeba:le, di da ba:mu gogolei.
Amola hano da heda:iba:le, di hahani ba:sa.
- 12 Gode da gadodafa Hebene ganodini esala.
Amola gasumuni da gadodafa, be Gode da
amo dabuagadonini ba:le gudusa.
- 13 Be di da amane sia:sa, 'Gode da adi dawa:bela:?
E da mu mobiga uligi.
E da habodane ninima fofada:ma:bela:?'
- 14 E da mu da:iya gado ahoasea, E da mu mobiga
uligiba:le, nini hame ba:ma:bela:?
E da ba:mu!
- 15 Di da wadela:i hamosu dunu ilia eso huluane
ahoasu logo amoga hanabela:?
- 16 Ilia wadela:mu ilegei eso da mae doaga:iwane,
ilia da hano leda:i amoga mini asi dagoi ba:i.
- 17 Amo dunu ilia da Gode higasu.
Ilia da Gode da ili fidimu defele esala amo
dafawaneyale hame dawa:su.
- 18 Be Gode Hi fawane da ili bagade gagui ilima i.
Na da wadela:le hamosu dunu ilia asigi
dawa:su hamedafa dawa:digisa.
- 19 Gode da wadela:i hou hamosu dunu ilima se
dabe iasea,
noga:i dunu amola moloidafa hamosu dunu
da hahawaneba:le oufesega:sa.
- 20 Wadela:i dunu ilia gagui liligi huluane da
wadela:lesisa.
Amola hame wadela:lesi liligi dialebe, amo
huluane da laluga ulagisisa.

- 21 Yoube! Di Godema olofole gousa:ma!
Ema ha lasu agoane mae hamoma!
Agoane hamosea, E da dima hahawane dogolegele fidisu imunu.
- 22 Ea dima olelebe amo lalegaguma!
Ea sia: dia dogo ganodini dialoma:ne ligisima.
- 23 Dafawane! Di fonoboiwane, Godema sinidigima!
Wadela:i hou amo da dia diasuga hamonanebe ba:sa, amo huluane yolesima!
- 24 Dia gouli huluane galadigima!
Dia gouli noga:idafa amo hafoga:i hano logoa amogai sanasima!
- 25 Gode Bagadedafa, E fawane da dia gouli amola silifa lelegela heda:i agoane dialoma:ne, logo doasima!
- 26 Amasea, di da eso huluane Gode dafawaneyale dawa:mu.
Amola E da dia hahawane hou ea bai dialebe, di da ba:mu.
- 27 Di da Ema sia:ne gadosea, E da dima dabe adole imunu.
Amola di da ilegele sia:sea, di da amo defele hamomu.
- 28 Dia da, dia hamomu liligi huluane didili hamomu.
Amola hadigi da dia ahoabe logo olemu.
- 29 Gode da gasa fi gagua gudulisisa.
Amola E da asaboi dunu gagua gadosa.
- 30 Di da wadela:le hame hamosea, be moloidafa fawane hamosea, E da di gaga:mu.”

23

- ¹ Yoube da amane sia:i,
² Na da mae yolele, Godema egasa amola lelesu
 hou hamosa.
 Na da gogonomosa sia: yolemu hamedei.
³ Na da E ba:musa: hanai galebe.
 Na da Ea esalebe sogebiga dawa:mu hanai.
 Be na da logo hame dawa:.
⁴ Na da E ba:loba, na da Ema fofada:la:loba.
 Amola na hou gaga:la:loba.
⁵ Na da Ea nama adole imunu dawa:mu hanai
 gala.
⁶ Gode da Ea gasa huluanedafa amoga na bane-
 nesima:bela:?
 Hame mabu! E da na sia:sea, nabimu.
⁷ Na da moloidafa! Na da Ema gegene sia:musa:
 dawa:!
 E da na da moloidafa dafawane sia:mu.
⁸ Na da gusudili hogoi helei. Be amogawi Gode
 hame ba:i.
 Na da guma:dini hogoi helei. Be amogai
 Gode hame ba:i.
⁹ Gode da ga (south) amola ga (north) hawa:
 hamosu.
 Be amogawi amolawane na da E hame ba:i.
¹⁰ Be Gode da na osa:le gagabe huluane dawa:.
 E da na hou adoba:sea, na hou moloidafa
 fawane ba:mu.
¹¹ Na da mololedafa Ea ilegei logo amoga bobo-
 gesa.
 Na da la:idili, la:idili, gigiadofale hame ahoa.
¹² Na da eso huluane ea hamoma:ne sia:i amo
 hamonana.
 Na da ni hanaiga hame, be Ea hanaiga
 hamonana.

- 13 E da afadenesu hame dawa:
 Dunu afae da E gua:mu hamedei.
 Dunu afae da Ea hamomu hanai hedofamu
 hame dawa:
- 14 Ea ilegesu da bagohame gala.
 Amola E da na esaloma:ne ilegei amo defele
 hamone dagomu.
- 15 Na da Ea midadi beda:ga yagugumu!
- 16 - 17 Gode Bagadedafa da na nimi wadela:lesi
 dagoi.
 Gasi da na si wadela:lesi dagoi.
 Be na da gasiba:le hame beda:i.
 Na da Godeba:le beda:i.

24

- 1 Gode da abuliba:le fofada:su eso hame ilege-
 sala:
 Abuliba:le Ema hawa: hamosu dunu da
 moloidafa sia:ma:ne, fofada:su eso hame
 ilegesala:?
- 2 Dunu ilia da soge eno lama:ne, alalo legesu
 afadenesa.
 Ilia sibi wa:i gilisima:ne, eno sibi wamolasa.
- 3 Ilia da guluba: mano ilia dougi wamolasa,
 amola didalo ea dabe bu ima:ne sesesa, ea
 bulamagau samogesa.
- 4 Ilia hame gagui dunu amo moloidafa hou
 ba:ma:ne logo hedofasa.
 Amola ilia hahani dunu sesebeba:le, ilia
 hobeale, wamoaligisa.
- 5 Amaiba:le, hame gagui dunu da sigua dougi
 agoane,
 wadela:i hafoga:i sogega ilia ha:i manu
 hogosa.

- Ilia manogili ha:i manu ima:ne, sogebi eno
hame ba:sa.
- 6 Ilia da soge hame gaguiba:le, inia ifabia
dadamisa.
Ilia wadela:i hamosu dunu ilia waini sagaiga
waini fage faisai.
- 7 Gasia, ilia abula sosone diasu hameba:le, ane-
gagini golasa.
- 8 Gibu amo da goumia daha amoga ilia da:i
nanegasa.
Ilia da nanegaiga anegagiba:le, igihaguga
aliligisa.
- 9 Wadela:le hamosu dunu da guluba: mano
dudubu ili udigili hawa: hamoma:ne laha.
Eno dunu da ilima dabe bu imunu galea,
ilia da ilia mano amoga dabe imunusa:
agoane samogesa.
- 10 Be hame gagui dunu da da:i nabado agoane
ahoa.
Ilia ha:aligiwane widi ha:i manu gamisa.
- 11 Ilia da olife susuligi hamomusa:, olife fage
banesa,
amola waini hano hamoma:ne, waini fage
ososa:gisa, be ilila: da hano hanai.
- 12 Moilai bai bagade ganodini, fofa:gi amola
bogolalebe dunu
ilia se nabawane wele sia:sa.
Be Gode da ilia sia:ne gadosu hame naba.
- 13 Wadela:i hamosu dunu da hadigidafa higasa.
Ilia da amo hadigi hame dawa:digisa,
amola amoma hame fa:no bobogesa.
- 14 Hehebolo mabe galu, medole legesu dunu da
nedigili, wa:legadole,
hame gagui dunu medole legemusa: ahoa.

- Gasia, e da wamolasu hou hamosa.
- 15 Inia uda adole lasu dunu da gasima:ne oue-salu, dunu eno da e mae ba:ma:ne, ea odagi dedebosa.
- 16 Gasia, wamolasu dunu da diasu fili ganodini maha.
Be hayoga ilia wamoaligisa amola hadigi ganodini hame ahoa.
- 17 Ilia da eso ea hadigi amoma beda:i gala.
Be gasia ilia beda:su hame dawa:.” Soufa da amane sia:i,
- 18 “Wadela:le hamosu dunu da hano leda:i amoga mini asi dagoi ba:sa.
Gode da ilia soge amoga gagabusu aligima:ne sia:sa.
Ilia da ilia waini sagaia hawa: hamomusa: hame ahoa.
- 19 Eso da gia:sea, mugene ofo da alalolesisa.
Amo defele, wadela:i hamosu dunu da dunu esalebe sogega bu mae ba:ma:ne alalolesisa.
- 20 Ilia emedafa da ili gogolelesisa.
Daba: da ilia da:i na dagosa.
Amola ilia da ifa fili sa:i defele dasasa.
- 21 Bai ilia da didalo ili se nabima:ne hamoi, amola aligime uda ilima hame asigi galu.
- 22 Gode da gasa bagadeba:le, E da mimogo gasa bagade dunu gugunufinisisa.
Gode Ea hamobeba:le, wadela:le hamosu dunu da bogogia:sa.
- 23 Gode da ili fonobahadi gaga:iwane esaloma:ne, logo doasisa.
Be E da ili eso huluane ha:giwane sosodo aligisa.

- 24 Wadela:le hamosu dunu da fonobahadi hahawane amola bagade gaguiwane esala.
Be amalu ilia da gagalobo amola widi gisi damui defele, hedolo biosa.
- 25 Amo da dafawane hame, nowa da sia:ma:bela?
Nowa da na adoi da dafawane hame sia:ma:bela:?”

25

- 1 Bilida:de da amane sia:i,
- 2 “Gode da gasa bagadedafa!
Dunu huluanedafa da Ema beda:mu da defea.
E da Ea Hebene Hinadafa Hou olofolewane ouligilala.
- 3 Dunu afae da a:igele dunu amo da Ema hawa: hamonana,
amo idima:ne, dunu afae da defele esalala?
Hame mabu!
Soge afae amoga Gode Ea hadigi amoga hame diga:i da ganabela:?
Hame mabu!
- 4 Dunu afae da Ea siga ba:ma:ne, moloidafa esalabala? Hame mabu!
- 5 Gode Ea siga ba:ma:ne, oubi amolawane da gugumi gala.
Amola gasumuni da fofoloi hame ba:sa.
- 6 Amaiba:le, E da osobo bagade dunu habodane ba:ma:bela:
Dunu da daba: amola sage agoai ba:sa.
Gode Ea siga ba:sea, dunu ea esalusu da haboda:i ganabela:?”

26

- 1 Yoube da amane sia:i,
 2 “Dilia da na fidiba:!
 Na da hahani amola gasa hame galebe.
 3 Di da nama fada:i sia: noga:idafa olelesase!
 Na da gagaoui dunu, be dilia da dilia bagade
 dawa:su nama olelesase!
 4 Dilia sia: huluane, nowa da nabima:bela:?
 Nowa da olelebeba:le, dilia amane sia:sala:?”
 Bilida:de da amane sia:i,
 5 “Bogoi dunu ilia a:silibu osobo hagududi hano
 amo ganodini fofogosa.
 6 Gode da bogoi dunu ilia soge ba:lala.
 Ea siga mae ba:ma:ne, amo soge da hame
 alaloi.
 7 Gode da ga (north) mu amo gasi gagai.
 E da osobo bagade hame fufua amo ganodini
 gosagisi.
 8 Gode Hi fawane da mu mobi amo hanoga
 nabalesisa.
 Amola ilia dioi bagadeba:le, ili mae fuda-
 gala:ma:ne hamosa.
 9 E da oubi ufa: amo mobiga uligilisisa.
 10 E da gasi amola hadigi mogima:ne, osobo
 bagade dogoa sisiga:le dedenesi.
 11 Fedege agoane, E da bada amoga mu udidili
 gaguia gadosa,
 amoma badugusia, ilia da beda:ga fofogosa.
 12 E da Ea gasaga, hano wayabo bagade hasalasi.
 E da gasa bagadeba:le, wadela:i ohe bagade
 La:iha:be gugunufinisi.
 13 Gode Ea lafi holo da mu haisewe hamoi.

Amola ohe bagade da hobeamusa:
dawa:loba, E da amo Ea loboga medole
legei.

14 Be Ea gasa bagade hou da amo bagadewane
baligisa.

Amo hou ninia nababeba:le, da sadoga sia:
agoai gala.

Bai nowa da Gode Ea Gasa Bagadedafa hou
dawa:ma:bela:?”

27

1 Yoube da amane sia:i,

2 Na da Esalebe Gode Bagadedafa amo Ea
Dioba:le amane ilegele sia:sa. (be E
da nama molole hame fofada:sa amola na se
nabima:ne hamosa.)

3 - 4 ‘Gode da nama mifo gebewane ianea, na lafi
da wadela:i sia: hame sia:mu,
amola na gona:su da ogoole hame sia:mu.

5 Dilia da moloidafa sia:i, amo na da hamedafa
sia:mu.

Amola na da wadela:le hame hamoi
sia:neawane, na bogomu eso da doaga:mu.

6 Na hou da moloidafa.

Amo dawa:su na da hamedafa yolesimu.

Na asigi dawa:su da fofada:i dagoi.

7 Dunu huluane amo da nama diwaneya udidisa,
amola nama gegesa.

Ilia da moloi hame dunu amola wadela:i hamosu
dunu

ilia se dabe iasu defele lamu da defea.

8 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da Ema
fofada:musa: doaga:sea,

- ilia da hahawane dafawane hamoma:beyale
dawa:su hamedafa ba:mu.
- 9 Bidi hamosu da ilima doaga:sea, Gode da ilia
dini iabe nabima:bela:? Hame mabu!
- 10 Ilia da hahawane hou, Gode da ilima imunusa:
dawa:i, amo hanamu da defea galu.
Ilia da Ema mae fisili sia:ne gadolalumu da
defea galu.
- 11 Na da dilima Gode Ea gasa bagade hou
amola Gode Bagadedafa Ea ilegesu amo
dilima olelema:ne,
dilia logo doasima.
- 12 Be hame! Dilisu da amo hou huluane ba:i
dagoise!
Amaiba:le, dilia abuliba:le amo hamedei
udigili sia: dabela:?”
Soufa da amane sia:i,
- 13 “Gode Bagadedafa da wadela:i nimi bagade
dunuma amane se dabe iaha.
- 14 Ilia dunu mano bagohame lalelegesa.
Be huluane gegesu ganodini medole legei
ba:mu.
Ilia mano da ha:i manu defele hamedafa
ba:mu.
- 15 Mogili hame bogoi esala, ilia da olo madelale
bogogia:mu.
Amola ilia didalo da ili bogobe amoga hame
didigia:mu.
- 16 Amabela:? Wadela:i hou hamosu dunu
da silifa fage idimu hamedei gagumu.
Amola abula liligi ilia lamusa: hanai baligili
gagumu.
- 17 Be molole hamosu dunu da ilia abula lale
ga:sisimu.

- Amola noga:idafa dunu da ilia silifa fage ladimu.
- 18 Wadela:i hamosu dunu ilia da ogome diasu agoai
o udigili hawa: hamosu dunu da sagai sosodo aligisa,
amo ea diasu agoai gagusa.
- 19 Ilia da bagade gaguiwane dialumu.
Be eso afaega ilia da nedigili wa:legadosea,
ilia bagade gagui liligi da asi dagoi ba:mu.
- 20 Hano hedolo fili gala:be defele, beda:su hou da ili famu.
Gasia fo da misini, ili mini asi hame ba:mu.
- 21 Gusudili fo da ilia diasudili ili huluane fade-gale, ili mini asi ba:mu.
- 22 Ilia da hobeamu logo hogoi helele hame ba:mu.
Be amo fo da ilima mae asigili, ili fulabole fasili, hamedafa ba:mu.
- 23 Ilia da hobeale ahoasea, gusudili mabe fo da ilima gulaligisa.
Fo da gugunufinisimusa: gasa bagadeba:le,
ilia da bagadedafa beda:sa.

28

Bagade Dawa:su Hou amoma Nodosu Sia:

- 1 Ilia da silifa lamusa:, uli dogosa.
Ilia da gouli fofoloma:ne, laluga adoba:sa.
- 2 Osobo bagade dunu da gula lamusa:, osobo dogosa.
Ilia balase lamusa:, igi goudane dadaiyasa.
- 3 Amo liligi lamusa:, uli dogosu dunu da gasi bagade ganodini hogosa.
Ilia da oso gududafa dogone, hogosa.

- Ilia gasi ganodini igi lamusa: dogosa.
- ⁴ Dunu esalebe soge amoga badiliadafa, amola
dunu ilia emoga ahoasu logoga
badiliadafa, ilia da uli dogosa.
Amogawi, ilisu da efe gaguiwane, uli dogoi
ganodini hawa: hamonana.
- ⁵ Ha:i manu bugi da osoboga heda:sa.
Be amo osobo haguduga, liligi huluane da
gagoudai dagoi ba:sa.
- ⁶ Osobo bagade ea igi ganodini da sa:faia (igi
noga:idafa) ba:sa.
Osobo gulu ganodini, gouli dialebe ba:sa.
- ⁷ Sia sio da gouli uli dogoi ea logo hame ba:sa.
Amola buhiba da amo gadodili hagili hame
ahoa.
- ⁸ Laione wa:me amola eno nimi bagade sigua ohe
da amo logoba:le hame ahoa.
- ⁹ Uli dogosu dunu da ga:nasidafa igi dogosa.
Ilia da goumi ilia baiga dogonana.
- ¹⁰ Ilia da igi magufu ganodini dogosea, ilia da igi
noga:idafa ba:sa.
- ¹¹ Ilia da dodogona ahoana, hano ilia banugu-
maga doaga:sa.
Ilia wamolegei liligi amo hadigiga gaguli
maha.
- ¹² Be bagade dawa:su hou ba:ma:ne, ninia habi
hogoma:bela:?
Ninia da hou noga:le dawa:digima:ne,
habidili hogoma:bela:?
- ¹³ Bagade dawa:su hou da osobo bagade dunu
ganodini hame ba:mu.
Dunu huluane da bagade dawa:su hou habo-
dayane hamedafa dawa:.

- 14 Dilia da hano wayabo bagade lugududafa amo ganodini,
bagade dawa:su hou hame ba:mu.
- 15 Bagade dawa:su hou amo silifa amola gouliga bidilamu da hamedei.
- 16 Gouli noga:idafa amola igi noga:idafa,
amo da bagade dawa:su hou ea habodayane hame defesa.
- 17 Bagade dawa:su hou da gouli amola gouliga hamoi faigelei
amola 'galasi' noga:idafa amo habodayane baligisa.
- 18 Bagade dawa:su hou da 'golole' amola galasi noga:i
amola 'lubi' igi ilia habodayane baligisa.
- 19 'Douba:se' igi noga:idafa amola gouli noga:idafa
da bagade dawa:su hou amo ea habodayane hame defesa.
- 20 Amaiba:le, bagade dawa:su hou ea bai da habila:?
Ninia da habodane amo dawa:digima:bela:?
- 21 Esalebe liligi huluane da amo ba:mu gogolesa.
Sio da hagili ahoasea, amo hame ba:sa.
- 22 Fedege agoane, bogosu amola gugunufinisisu hou
da bagade dawa:su hou fonobahadi fawane nababeba:le, noga:le hame dawa:.
- 23 Gode Hi fawane da logodafa dawa:.
Ea fawane da bagade dawa:su hou dialebe sogebe dawa:.
- 24 Bai Ea fawane da osobo bagade bega: huluane

amola liligi huluanedafa mu hagudu dialebe
ba:lala.

- 25-27 Gode da fo amoga gasa ianoba,
amola hano wayabo amoma alalo sedagi
ilegeloba,
amola gibu ea sa:imu sogebi ilegeloba,
amola mu gohona: amoma ilia masunu logo
olelelaloba,
amogalu E da bagade dawa:su hou ba:lalu,
amola ea habodayane adoba:lalu, bagade
dawa:su hou da defeadafa sia:i.
- 28 *Gode da nini osobo bagade dunuma amane
sia:i,
“Dilia da bagade dawa:su hou lamusa:
dawa:sea,
dilia Hina Godema beda:i galawane nodoma!
Amo hou dawa:digima:ne, wadela:i hou
fisili, Godema sinidigima!”

29

Yoube da ea Fofada:su Dagomusa: Sia:i

- 1 Yoube da bu amane sia:i,
2 Gode da musa: na esalusu noga:le ouligi.
Na da bu agoane esalumu da defea galu.
3 Amo esoga, Gode da na mae fisili, ani ahoasu.
Na da gasi ganodini ahoabeba:le, E da nama
hadigi iasu.
4 Amo esoga na da bagade gaguiwane ba:i.
Gode da nama dogolegeiba:le, E da na diasu
amola sosogo fi gaga:i.
5 Gode Bagadedafa da ani esalu.

* 28:28: Gesami Hea:su 111:10; Malasu 1:7; 9:10

- Amola na mano huluane hahawane nini
dafulili lelefulu.
- 6 Na bulamagau amola goudi, ilia da dodo
maga:me bagade i.
Amola na olife ifa ilia da igi galoase osobo
da:iya noga:le heda:i.
- 7 Na moilai bai bagade asigilai dunu da sia:
sa:imusa: gilisilaloba,
na amola da ilima gilisi.
- 8 Ayeligi dunu da na ba:le, gasigasu.
Amola da:i hamoi dunu da nama
yosia:musa:, wa:legadosu.
- 9 Dunu fi ouligisu dunu da naba:le sia: ouiya:su.
- 10 Mimogodafa dunu da ouiya:le esalebe ba:su.
- 11 Dunu huluane da na hou ba:beba:le, o enoga
amo hou nababeba:le,
ilia da na hou amoma nodone sia:i.
- 12 Hame gagui dunu da digini wele sia:beba:le,
na da ili fidisu.
Na da guluba: mano amo da fidisu dunu
hamedafa gala, ili fidi.
- 13 Dunu amo da da:i dioi bagadedafa nabi, ilia da
nama nodosu.
Amola uda didalo gaga:iwane esaloma:ne,
na fidisu.
- 14 Na da eso huluane moloidafa hou fawane
hamonanu.
- 15 Na da fedege agoane, si dofoi dunu ilia si agoai
galusu,
amola emo gasuga:igi dunu ilia emo agoai
galusu.
- 16 Na da hame gagui dunu ilia eda agoai galusu.
Amola ga fi da bidi hamosu ba:loba, na da
ilimagai galusu.

- 17 Na da nimi bagade dodona:gi dunu ilia gasa wadela:lesi.
Amola dunu amo da iliba:le se nabi, amo gaga:i.
- 18 Na da ode bagohame esalumu, amola hahawane na diasuga bogomu dawa:i galu.
- 19 Na da ifa amo ea difi da eso huluane hano defele naha,
amola ea amoda amola lubi da eso huluane oubi baeyaga nanegasa,
amo defele ba:su.
- 20 Dunu huluane da na houba:le, nodonanusu.
Na gasa da hamedafa dafamu agoai ba:su.
- 21 Na da fada:i sia:sea, eno dunu da ouiya:lewane nabasu.
Ilia da na sia: dawa:iwane nabasu.
- 22 Na da sia: dagoloba, ilia eno sia:mu hamedei ba:su.
Na sia: da gibu ea dabe agoai ba:su.
- 23 Ifabi ouligisu dunu da woufo oubi gibu yosia:be,
amo defele, dunu huluane da na sia: hahawane nabasu.
- 24 Ilia da dafawane hamoma:beyale dawa:su fisi dagoi galea,
na da ilia dogo denesima:ne, ilima ohomogisu.
- 25 Na da ilima ouligisu hou hamone, ilegesu hamosu.
Hina bagade da ea dadi gagui wa:i gegemusa: oule ahoabe defele,
na da ili bisili oule ahoasu.
Amola ilia da heawini da:i dione esalea, na da ilia dogo denesinisisu.

30

- 1 Be wali na afoha ayeligi dunu da nama habosesesa.
 Ilia eda da dunu hamedeiba:le,
 ilia da na wa:me amo na sibi wa:i sosodo
 aligimusa: fidima:ne,
 na da logo hame doasimu galu.
- 2 Ilia da gasa guminisi dunu, gasa hameba:le,
 na hawa: hamosu hamomu hamedei ba:i.
- 3 Ilia da hame gagui amola ha:aligiba:le,
 ilia da gasia hafoga:i sogebiga, hafoga:i ifa
 difi gaisu.
- 4 Ilia da hafoga:i soge ifalabo liligi a:le fasili,
 nasu.
 Hame hedai 'isu doa:su' ifa ea difi amolawane nasu.
- 5 Dunu eno da wamolasu dunuma wele sia:ne,
 sefasibi defele,
 ilima wele sia:ne sefasi.
- 6 Ilia da magufu gelabo, gafulu ganodini dogoi,
 amo ganodini golasu.
- 7 Ilia da wadela:i sogega sigua ohe defele hulalu.
 Ilia da ifalabo haguduga gogodogagini
 esalusu.
- 8 Ilia da dio hamedene, hamedeidafa dunu esalu.
 Eno dunu ilia da sogega gadili sefasi.
- 9 Be wali ilia da misini, nama oufesege:ne habosesesa.
 Na da ilima oufesege:su liligi fawane gala.
- 10 Ilia da nama higale hamosa.
 Ilia da ili hou da na hou bagade baligisa
 dawa:.
 Amola ilia da misini, na odagia defo adugagala:sa.

- 11 Gode da na gasa hame amola hahani hamoi dagoi.
Amaiba:le, amo hamedei dunu da ougi bagadewane nama doagala:sa.
- 12 Amo dunu wa:i da na odagiaba doagala:sa.
Na iliba:le beda:ga hobeasa.
Ilia da na dafawanedafa hasalima:ne ilegelala.
- 13 Ilia da na hobeamu logo hedofasa.
Ilia na gugunufinisimusa:, logo hogosa.
Ilia logo hedofamu dunu da hame gala.
- 14 Ilia da na gaga:i dobea holelesisi gelabodili nama soagalaguda:sa.
- 15 Na da beda:su hou amoga hasali dagoi.
Na hahawane hou da hedolo fo mabe agoai, asi dagoi ba:sa.
Na bagade gagui hou da mu mobi defele, asi dagoi ba:sa.
- 16 Na da wali bogomu gadenei galebe.
Na se nabasu amo uhimu da hamedei.
- 17 Gasia, na gasa huluane da sesedudaha.
Se da na da:iba:le gadigadidudabe da hame yolesa.
- 18 Gode da na abula mugia gaguli, bebenoagisisa.
- 19 E da na gaguli, fafua gisalugala:sa.
Na hou da osobo gulu hame baligisa.
- 20 Gode! Na da Dima wele sia:sa, be Di da nama hame adole iaha.
Na Dima sia:ne gadosea, Di da na sia: hame naba.
- 21 Di da nama mae asigiliwane hamosa.
Dia gasa huluane amoga nama se iaha.
- 22 Dia da na foga mini masa:ne, logo doasisa.

- Di da gibula bobodobe isu amoga, na mini laha.
- 23 Na dawa:! Dunu huluane ilima misunu hou defele,
Di da na bogoma:ne oule ahoa.
- 24 Na da wadela:lesi dagoi.
Di da nama asigima:ne fawane, na edegesa.
Dia abuliba:le nama doagala:sala:?
- 25 Na da bidi hamosu lai dunuma asigiba:le,
dinanu.
Amola hame gagui dunuma asigilalu.
- 26 Na da hahawane hou amola hadigi hou nama
misa:ne dawa:i.
Be bidi hamosu amola gasi amo fawane
nama doaga:i.
- 27 Na da da:i dioi amola se nabasu amoga fawane
sagodigi diala.
Na da eso huluane se fawane nabala.
- 28 Na da alaloyo amo ganodini ahoa.
Na da dunu ilia odagiaba wa:legadole,
fidima:ne adole ba:sa.
- 29 Na sia: da sigua wa:me amola wida (osadaligi)
ilia ga:be defele,
da:i dioi amola fofagi agoai naba.
- 30 Na gadofu da afadenene, bunumai hamoi
dagoi.
Na da asugiga dogolosa.
- 31 Na da musa: hahawane gesami hea:su nabi.
Be wali na da disa gugulubi fawane naba.

31

- 1 Na da uda eno mae magesa:i ba:ma:ne, Godema
dafawaneyale ilegele sia:i.
- 2 Gode Bagadedafa da ninima adi hamosala:?

- E da habodane osobo bagade dunu ilia
houba:le dabe iabela:?
- ³ E da wadela:le hamosu dunuma gugunufinisisu
hou amola wadela:lesisu hou iasisa.
- ⁴ Gode da na hamobe liligi huluane dawa:.
E da na osa:le gagabe huluane ba:lala.
- ⁵ Na da dafawane ilegele sia:sa!
Na da wadela:le hamedafa hamosu.
Amola na da eno dunuma hamedafa
ogogosu.
- ⁶ Gode da moloidafa dioi defesu amo da:iya, na
adoba:mu da defea.
Amasea, na hou da moloidafa, E da ba:mu.
- ⁷ Na da logodafa fisiagai ganiaba, o wadela:le
hamomu hanai ganiaba,
o na lobo da wadela:le hamoiba:le led
hamoi ganiaba,
- ⁸ defea, na ha:i manu bugi da wadela:lesi dagoi
ba:mu da defea,
amola dunu enoga na bugi moma:mu da
defea gala:loba.
- ⁹ Na da na:iyado idua hanaiwane ba:i ganiaba,
amola amo uda ea logo ga:su gadili
wamoaligi ouesalebe ba:i ganiaba,
- ¹⁰ defea, na uda da eno dunu ea ha:i manu
gobemu,
amola e da dunu eno amola gilisili golamu
da defea gala:loba.
- ¹¹ Nowa da agoane wadela:le hamosea, ilima se
iasu da bogosu ba:mu da defea.
- ¹² Na da agoane wadela:i hou hamoi ganiaba,
amo hou da gugunufinisisu Helo lalu defele
ba:la:loba.

- Amola amo lalu da na gagui huluane na dagola:loba.
- 13 Musa:, na hawa: hamosu dunu ilia da nama egasea,
na da ilia sia: nabalua, ilima moloidafa hamosu.
- 14 Na da amane hame hamoi ganiaba, na da Gode Ea midadi habodane leloma:bela?:
Gode da nama fofada:musa: masea, na da Ema adi sia:ma:bela:?
- 15 Gode da na da:i hahamoi.
Amola Ea da na hawa: hamosu dunu ili amolawane hahamoi dagoi.
- 16 Na da hame gagui dunu fidimusa: hamedafa hihi.
Na da didalo uda ili se nabawane esaloma:ne, hamedafa yolesi.
- 17 Na da ha:i sadini nanu, guluba: mano ha:aligi esaloma:ne hamedafa yolesi.
- 18 Na esalusu huluane amoga na da amo hahani dunu noga:le ouligilalusu.
- 19 Na da hame gagui dunu amo da abula bidi lamu hamedei ba:loba,
- 20 na da sibi hinabo amo na da na sibi wa:iga lai, amoga hamoi abula ema iasu.
Amalalu, e da nama nodosu.
- 21 Na da fofada:su diasuga hasalimu dawa:bela:le,
guluba: mano afae ema ogoole hamoi ganiaba,
- 22 na lobo fimu amola na ougia dagalisi dagoi ba:mu da defea gala:loba.
- 23 Na da agoai hou hamomu hamedafa dawa:i.

- Bai na da Gode Ea se dabe imunu amoga
beda:sa.
- 24 Na da bagade gagui hou amo da bai bagadeyale
hamedafa dawa:su.
- 25 Amola na da bagade gaguiba:le, hame hidasu.
- 26 Na da eso ea hadigi amoma nodone hame
sia:ne gadosu.
Amola oubi gela:gegei amoma nodone hame
sia:ne gadosu.
- 27 Na wadela:le hamoma:ne, na da ili (oubi amola
eso) amoma asigi sia:musa:,
na lobo nonogonanu hame oleagasu.
- 28 Agoai wadela:i hou amoma se dabe iasu da
bogosu ba:mu da defea.
Amo wadela:i hou da Gode da hame esala,
amo defele olelesa.
- 29 Nama ha lai dunu da se nababeba:le, na da
hamedafa nodosu.
Amola gugunufinisisu hou ilima
doaga:beba:le, na hame nodosu.
- 30 Na da ili bogoma:ne, na da hamedafa wadela:le
sia:ne gadoi.
- 31 Nama hawa: hamosu dunu huluane da na da
eso huluane ga fi yosia:sa, amo dawa:.
- 32 Na da lalusu dunu na diasuga aowamusa:
misa:ne sia:su.
Ilia udigili logoga golasa:besa:le, na ili
aowasu.
- 33 Dunu oda ilia da ilia wadela:i hou wamolege-
musa: dawa:.
Be na da na wadela:i hou hamedafa
wamolegesa.
- 34 Na da eno dunu ilia sia:be amoga hame
beda:su.
Ilia gadesu hou amoma beda:iba:le,

- na da hame ouiya:su amola diasu gelabo
ganodini hame ouesalusu.
- 35 Dunu afae da na sia: nabima:bela?
Na da Gode Bagadedafa Ea Dioba:le ilegele
sia:sa.
Na sia: huluanedafa da dafawane.
Gode Hi da nama adole imunu da defea.
Ilia da fofada:su liligi amo nama ha lai dunu
da nama fofada:nanu,
amo huluane na ba:ma:ne dedene legemu
ganiaba,
- 36 na da na gida da:iya hahawane gasisalala:loba
amola habuga agoane na dialuma da:iya
figisila:loba.
- 37 Na da na hamoi hou huluane Godema
adola:loba,
amola Ea midadi na moloi hou dawa:beba:le,
na dialuma mae fili guduli, hahawane
lela:loba.
- 38 Be na da na bugili nasu soge, amo soge edadafa
ilima wamolai ganiaba,
- 39 na da ha:i manu amogai bugi mai ganiaba,
amola ifabi hawa: hamosu ilima ha:i manu
hame iabeba:le,
ilia ha:ga bogomu logo doasi ganiaba,
- 40 defea amo sogega widi amola bali mae heda:le,
udigili gagalobo amola aya: gaga:nomei gisi
heda:mu da defea gala:loba.”
Yoube ea sia: da dagoi wea.

32

Ilaihiu ea Sia:
(*Yoube 32:1—37:24*)

- 1 Yoube da ea hou da moloidafa dafawaneyale
dawa:beba:le,
ea sama da ema bu adole ima:ne yolesi
dagoi.
- 2 Be dunu eno la:ididili esalu, ea dio amo Ilaihiu,
da ougi ba:i amola amo bu gumimu hamedei
ba:i.
Bai Yoube da hina: hou gaga:le, Godema
diwaneya udidilalu.
(Ilaihiu da Ba:lagele ea mano amola
Ba:lagele da Base egaga fi dunu.
Ea sosogo fi da La:me.)
- 3 E da Yoube ea sama udiana ilima amolawane
ougi galu.
Bai ilia da Youbema bu adole imunu logo
hamedei ba:i.
Amaiba:le, dunu eno ba:ma:ne, Gode Hi da
giadofaiyale,
eno dunu ilia da agoane dawa:i galu.
- 4 Ilaihiu e fawane da goi ayeligi galu.
Amaiba:le, e da ouesalu, eno dunu ilia da
sia:i dagoiba:le fawane sia:i.
- 5 E da eno dunu udiana da Yoube ea adole ba:su
amoga dabe hame adole iabeba:le, e
da ougi ba:i.
- 6 E da muni amane sia:i, “Na da ayeligi, be dilia
da asigilai dunu.
Amaiba:le, na da na asigiga dawa:i liligi
dilima adomu beda:i galu.
- 7 Na da nisu amane sia:i, asigilai dunu dilia
fawane sia:mu da defea.
Dilia bagade dawa:su amoga ninia huluane
dawa:ma:ne adomu da defea galu.

- 8 Be Gode Bagadedafa Ea A:silibu, Hi fawane da
ninima misini,
ninima asigi dawa:su bagade iaha.
- 9 Ninia da:i hamosea, bagade asigi dawa:su
amola moloidafa hou dawa:i hame laha.
- 10 Amaiba:le, na hanai da dilia na sia: nabimu!
Na asigiga dawa:i amo na da dilima ado-
musa:, logo doasima.
- 11 Dilia sia:nanoba, na da gebewane nabaluu.
Dilia da asigi dawa:su bagade sia: hogolale-
beba:le, na da ouesalu.
- 12 Na da ha:giwane sosodolalu, amola dilia
dafabe ba:i.
Dilia da Yoube ea sia:be da giadofaiyale, dilia
didili hame hamoi.
- 13 Dilia abuliba:le, dilia da bagade dawa:su hou
ba:i dagoi, amo sia:sala:?
Dilia da dafai dagoi.
Amaiba:le, Gode Hi fawane da Youbema bu
adole imunu gala.
- 14 Yoube da nama hame sia:i.
E da dilima sia:su.
Be na da dilia adole iabe defele, ema hame
adole ia:noba.
- 15 Yoube! Iliia sia: da dafai dagoi.
Iliia dima bu adole imunu gogolesa.
- 16 Iliia da wali sia: hamedene agoane udigili lela.
Amaiba:le, na da ouiya:le bu ouesa-
loma:bela:?
- 17 Hame mabu! Na da dima adole imunu.
Na asigi dawa:su liligi, na da dima adomu.
- 18 Na da sia:ma:ne ouesalumu hamedei.
Na da na sia:negabe logo hedofamu hamedei
ba:sa.
- 19 Na da sia:mu logo hame ba:sea,

na da ohe gadofu amo da gaheabolo waini
hano amoga nabai gala,
amo defele fudagala:mu.

20 Hamedei! Na da bu ouiya:le esalumu da
hamedeidafa.

21 Na da dunu afae amomagale hame sia:mu.
Na da dunu afae amoma dabua hahayafuli
hame sia:mu.

22 Na da osono bagade dunuma hahayafuli
sia:mu hamedei ba:sa.
Amane hamoi ganiaba, Gode da hedolowane
nama se dabe ia:noba.

33

1 Amola wali, Yoube! Na sia: huluane noga:le
nabima!

2 Na da na asigi dawa:suga liligi huluane
sia:musa: momagele esala.

3 Na sia: huluane da moloidafa amola na da
dafawane sia: fawane sia:mu.

4 Gode Ea A:silibu da na da:i hahamoi amola
nama esalusu i.

5 Di da nama bu adole imunu defele galea, nama
adole ima.

Dia fofada:mu sia: amo hahamoma.

6 Ani galu da Gode Ea siga ba:ma:ne defele esala.
Gode da ani laga osoboga hahamoi.

7 Amaiba:le, di da nama beda:mu bai da hame
gala.

Na da di hame banenesimu!

8 Na da nabi, di da amane sia:i,

9 Na da hame giadofai.

Na da wadela:le hame hamosu.

Na da moloidafa amola wadela:i hou hame
dawa:.

- 10 Be Gode da udigili nama doagala:musa:, logo hogosa.
E da na Ea ha lai dunu defele ba:sa.
- 11 *E da na emo sia:inega la:gisa.
E da na osa:le gagabe huluane ha:giwane sosodo aligisa.'
- 12 Be Yoube! Na da dima sia:sa! Di da giadofai dagoi.
Gode Ea hou da osobo bagade dunu huluane ilia hou baligisa.
- 13 Dia abuliba:le Gode da ninia egane sia:be amoma hame adole iaaha,
Ema amane diwaneya udidisala:?
- 14 Gode da gebewane sia:nana, sia:nana, be dunu afae da Ea sia: hame naba.
- 15 †Gasia, dunu ilia da golasea,
Gode da simasia amola esala ba:su amodili ilima olelesa.
- 16 Ilia da Ea sia: nabimusa:, E da ilima logesa.
Amasea, ilia da Ea sisane sia: nabasea, beda:gia:sa.
- 17 Gode da ilia wadela:le hamosu logo hedofa-musa: sia:sa.
E da ili hidale agoane gasa fi hou hamosa:besa:le, ilima sia:sa.
- 18 E da ili gugunufinisima:ne logo hame doasimu.
E da ili bogosa:besa:le gaga:sa.
- 19 Gode da dunu moloma:ne, olo amola da:iba:le se iasu ema iasisa.
- 20 Olo madelai dunu, ea da magedasu hou fisisa.
Ha:i manu noga:idafa ea higa:i ba:sa.

* 33:11: Yoube 13:27 † 33:15: Yoube 4:13

- 21 Ea da:i da udigili geloga:le, gasa dabuawane ba:sa.
- 22 Ea da bogoi sogega masunu gadenei ba:sa.
- 23 Gode Ea a:igele dunu osea:idafa da e moloiwane hamoma:ne olelesa.
Amabela:? A:igele dunu afae da amo oloi dunu fidimusa: misa:bela:?
- 24 A:igele dunu da ema asigiba:le, amane sia:mu.
‘E masa:ne yolesima!
Ea da bogoi sogega gudu hame sa:imu.
Ea halegale masa:ne, dabe da wea!’
- 25 Ea da:i hodo da bu gaheabolowane gasa fimu.
- 26 Ea da Godema sia:ne gadosea, E da ea sia:nabimu.
Ea da hahawane Godema nodone sia:ne gadomu.
Gode da ea hou huluane bu hahamomu.
- 27 Dunu afae afae, ea da odagiaba amane sisane fofada:mu,
‘Na da wadela:le hamoi dagoi.
Na da molole hame hamoi, be Gode da na gaga:i.
- 28 E da na bogoi sogega sa:imu logo amo hedofaiba:le, na da esalebe wea.’
- 29 Gode da amo hou huluane gebewane hamonana.
- 30 E dunu ea esalusu amo gaga:le, amola amo dunu hahawane esaloma:ne hamosa.
- 31 Wali, Yoube! Na sia:be goe nabima!
Ouiya:ma! Na sia:na:!
- 32 Be di da sia: galea, na naba:!
Di da moloidafa galea, na da dia: sia: hame gua:mu!

33 Be amai hame galea, ouiya:ma! Amola na sia:
nabima!
Amola di da bagade dawa:su hou lama:ne,
na da dima olelemu.

34

1-2 Dilia da asigi dawa:su bagadedafa dunuse!
Wali na sia:nebe amo nabima!
3 *Dilia da ha:i manu naba:lalu, amo ha:i manu
da noga:iyale dawa:digisa.
Be bagade dawa:su sia: amo dilia nabasea,
hamedafa dawa:digisa.
4 Be amo sia: da nini ninisu sia:sa:ili, ilegemu da
defea.
5 Yoube hi da wadela:le hame hamoi amola ea
hou da moloidafa sia:sa.
Amola Gode da e da giadofale hame hamoi,
amane hame sia:i,
Yoube da amane egane sia:sa.
6 Yoube da amane adole ba:sa, 'Na da giadofai,
ogogolewane abuli sia:ma:bela:?
Na da bogoma:ne fofa:gi dagoi, be na da
wadela:le hame hamoi,'
7 Dilia dunu Yoube agoai ba:bela:?
E da Gode da Mimogo Baligili Bagadedafa
Dunu hame dawa:sa.
8 E da wadela:i hamosu dunuma gilisimu hanai,
amola ili gilisili ahoana.
9 E da Gode Ea hanai amoga fa:no bobogesu hou
da dunu hame fidisa, amane sia:sa.
10 Dilia bagade dawa:su dunu!
Gode Bagadedafa da giadofale
hamoma:bela:? Hame mabu!

* 34:3: Yoube 12:11

- 11 †E da dunu ilia hamobe defele, ilima bidi iaha.
Amola ilia hou hamoi defele, ilima hamosa.
- 12 Gode Bagadedafa da wadela:le hamomu
hamedafa dawa:
E da dunu huluane ilima moloidafa hou
fawane hamosa.
- 13 Gode da Ea gasa enoma labala?
Dunu eno da Ema E da osobo bagade
ouligima:ne ilegebela:? Hame mabu!
- 14 Gode da esalusu mifo amo bu samogei ganiaba,
15 esalebe dunu hluanedafa da bogole, bu gulu
dou hamona:noba.
- 16 Dilia da bagade dawa:su galea, na sia:be
nabima!
- 17 Dilia da Gode Moloidafa Ema diwaneya udidis-
ala:?
E da moloidafa fofada:su higasa, dilia da
dawa:sala:?
- 18 Hina bagade dunu amola ouligisu dunu da
wadela:le hamosea,
Gode da ilima se dabe ima:ne, fofada:sa.
- 19 E da ouligisu dunumagale hame fofada:sa.
Amola bagade gagui dunu da hame gagui
dunuma fofada:sea,
E da bagade gagui dunumagale hame fo-
fada:sa.
Bai E da dunu huluane defele hahamoi
dagoi.
- 20 Amabela:? Ninia hedolowane gasia bo-
goma:bela:?
Gode da nini fabeba:le, ninia da bogosa.
E da asablewane, mimogo gasa bagade
dunu medole legesa.

† 34:11: Gesami Hea:su 62:12

- 21 E da ninia osa:le gagabe huluane sosodolala.
- 22 Gasidunasidafa da Gode mae ba:ma:ne,
wadela:i dunu uligimu hamedei.
- 23 Ninia huluane da Ema fofada:musa:
doaga:mu.
Be E da amo eso hame ilegesa.
- 24 E da ouligisu dunu fadegale, eno dunu ilia
sogebi lama:ne ilegesea,
E da abodele hame ba:sa.
- 25 Bai E da ilia hamobe huluane dawa:.
E da ili fadegale, amola gasia ili banenesisa.
- 26 E da dunu huluane ba:ma:ne, wadela:le
hamosu dunugili se dabe iaha.
- 27 Bai ilia da Ema fa:no bobogebe hou yolesili,
Ea hamoma:ne sia:i huluane higa:i.
- 28 Ilia da hame gagui dunu banenesiba:le,
hame gagui dunu da Godema ili fidima:ne
wele sia:i.
Amola Gode da ilia wele sia:i nabi dagoi.
- 29 Gode da fidisu hame hamoma:ne ilegei gani-
aba,
dunu da Ema gagabuli sia:mu da
hamedela:loba.
E da Ea odagi ninia mae ba:ma:ne
wamoaligisu hamoi ganiaba,
nini da hahanini wadela:lesi dagoi
ba:la:loba.
- 30 Gode Ea hou hame lalegagui banenesisu dunu
fawane da fifi asi gala
amo ouligimu ga:la:loba,
amola amo fifi asi gala dunu da amo hou
afadenene hamedei ba:la:loba.
- 31 Yoube! Di da dia wadela:i hou amo Godema
sisane fofada:bela:?

- Di da Ema, dia da bu hamedafa wadela:le
hou hamomu, ilegele sia:bela:?
- 32 Di da Godema E da dia giadofasu dima
olelema:ne adole ba:bela:?
Dia wadela:le hamonanebe amo yoles-
ima:ne, Ema sia:bela:?
- 33 Di da Gode Ea dima hamoma:ne sia:i amo
higabeba:le,
di abuliba:le E da dia hanai defele
hamoma:beyale dawa:sala:?
Na da hame sia:mu. Di fawane sia:ma!
Wali, dia asigi dawa:su ninima adoma!
- 34 Bagade dawa:su dunu, ilia da na sia:be defele
amane dawa:mu,
- 35 ‘Yoube e da hame dawa:beba:le, udigili
hamedei sia: fawane sia:sa.’
- 36 Yoube ea sia:i liligi huluane noga:le abodele
dawa:ma.
Amasea, e da wadela:i hou hamosu dunu
defele sia:sa, dilia da ba:mu.
- 37 E da ea wadela:i hamobe amoma odoga:su hou
gilisisa.
E da ninia midadi, Godema habosesesa.

35

- 1-2 Yoube! Di da Gode Ea siga ba:ma:ne moloidafa
fawane hamosa sia:be, amo da defea
hame.
- 3 Di da Godema amane sia:sa. ‘Na wadela:i hou
da Dima bai hame gala.
Na da wadela:i hou hame hamoiba:le, bidi
noga:i hamedafa ba:i.’
Amo sia: amola da defea hame.
- 4 Na da dima amola dia samalalima gilisili adole
imunu.

- 5 Mu ba:ma! Mu mobi gadodafa dialebe amo
ba:ma!
- 6 *Di da wadela:le hamoi ganiaba, Gode da se
hame naba:loba.
Di da wadela:i hou gebewane hamonanea,
Gode da Ea hou afadenema:bela:?
- 7 Di da moloidafa hou hamobeba:le, Godema
fidima:bela:?
Gode da dima fidisu lamu da hamedei.
- 8 Dia da wadela:le hamobeba:le, dunu eno da se
naba.
Amola dia da noga:i hou hamosea, amo da
ilia hou fidisa.
- 9 Gasa fi dunu da eno dunu banenesisia, ilia da
gogonomosa.
Ilia dunu eno ili gaga:ma:ne wele sia:sa.
- 10 Be ilia da ili hahamosu Godema hame sini-
digisa.
Be ilia da gasi dunasi amo ganodini se
nabawane esalea,
Gode da ilima hobea misunu hahawane hou
dafawane hamoma:beyale dawa:lusu
imunusa: dawa:.
- 11 Ilia Godema hame sinidigisa.
Be Gode da bagade dawa:su hou ninima
iaha.
Amola E da amo ninima iabeba:le,
ninia asigi dawa:su da ohe fi amola sio fi
huluane
ilia asigi dawa:su baligisa.
- 12 Ilia da Godema, ili fidima:ne wele sia:sa,
be Gode da ilima dabe hame adole iaha.
Bai ilia da hidale gasa fili agoane wadela:le
hamosa.

* 35:6: Yoube 22:2-3

- 13 Iliia udigili agoane fidima:ne wele sia:sa.
 Bai Gode Bagadedafa da ili hame ba:sa
 amola ilia sia: hame naba.
- 14 Yoube! Di Gode hame ba:sa sia:sa!
 Be gebewane ouesaloma!
 Gode da Ea ilegei eso doaga:sea, fofada:mu.
- 15 Di da Gode da se dabe hame iaha dawa:sa.
 Di da Gode da wadela:i hou hame abodesay-
 ale dawa:sa.
- 16 Di da bu gebewane sia:nanumu da hamedei.
 Na ba:loba, dia da bai hame dawa:beba:le,
 udigili sia:daha.

36

- 1-2 Fonobahadi eno gebewane ouesaloma! Amola
 na sia: nabima!
 Bai na da Gode Ea sia: dima alofele iaha.
- 3 Na asigi dawa:su da bagade.
 Na da na asigi dawa:suga, na Hahamosu
 Gode da moloidafa,
 amo dima olelemu.
- 4 Na da dima ogogosu hamedafa dawa:.
 Na da dia midadi, bagadedafa dawa:su dunu
 agoai lela.
- 5 Gode da gasa bagadedafa.
 E da dunu afae hame higasa.
 E da liligi huluanedafa dawa:.
- 6 E da wadela:i hamosu dunu gebewane esa-
 loma:ne, logo hame doasisa.
 E da hame gagui dunuma mololedafa
 hamosa.
- 7 E da molole hamosu dunu gaga:sa.
 E da ili hina bagade dunu defele, fi ouligisu
 hou ilima iaha.

- Amola dunu eno ilima eso huluane
nodoma:ne, logo doasisa.
- 8 Be fedege agoane, dunu ilia da wadela:le
hamoiba:le
sia:inega la:gili se nabawane esalea,
- 9 E da ilia wadela:i hou amola hidale gasa fi hou
ilima olelesa.
- 10 E da ilima wadela:i hou yolesima:ne sisasu,
amo noga:le nabima:ne sesesa.
- 11 Iliā da Gode Ea sia: nabasea, amola Ema
noga:le hawa: hamosea,
ilia da olofole amola bagade gaguiwane
esalumu.
- 12 Be amane hame hamosea, ilia da hame
dawa:iwane bogomu.
Fedege agoane, ilia da hano degele, bogosu
sogega doaga:mu.
- 13 Gode Ea hou hame dawa:be dunu da mae fisili,
gebewane ougiwane diala.
Gode da ilima se dabe iasea, amolawane,
ilia da Gode Ea fidima:ne hame sia:ne ga-
dosa.
- 14 Iliā da ayeligiwane bogosa.
Iliā da ogogosu 'gode' ilima nodone sia:ne
gadosu sogebiga,
sama ea sama adole lasu hou bagadewane
hamonanebeba:le,
ilia da gasa guminisiba:le, hedolo bogosa.
- 15 Be Gode da dunu ilia se nabasu hou amoga
ilima olelesa.
Amola ilia bidi hamosu ganodini, ilia si
fadegasa.
- 16 Di da se nabawane bidi hamosu ganodini
esaloba,

- Gode da di gadili oule asili gaga:iwane esa-loma:ne hamoi.
 Dia ha:i manu da bagade lelegela heda:i ba:i.
- 17 Be wali dia hamobe defele, E da dima se dabe iaha.
- 18 Dawa:ma! Hano suligisu hou da dima ogorosa:besa:le,
 amola bagade gagui hou da di giadofale oule ahoasa:besa:le, dawa:ma.
- 19 Di da digini fidima:ne wele sia:sea, fidisu hame ba:mu.
 Amola dia gasa bagade hou da wali dima fidimu hamedei.
- 20 Fifi asi gala da gasia wadela:lesi dagoi ba:mu.
 Be amo gasi da doaga:ma:ne mae hanaiwane dawa:ma.
- 21 Wadela:i hou hamosa:besa:le, dawa:ma.
 Bai dia wadela:le hamosu hedofama:ne,
 Gode da dima se nabasu hou iasi dagoi.
- 22 Gode Ea gasa da bagadedafa, amo bu dawa:ma.
 E da olelesu dunu huluane ilia hou baligisa.
- 23 Dunu afae da Godema Ea hamomu logo olelemu da hamedei.
 Amola E da wadela:le hamonana, amo Ema diwaneya udidimu da hamedei.
- 24 Eso huluane, dunu da Ea hamonanu ba:beba:le, Ema nodonanu.
 Di amola Ema nodonanumu da defea
- 25 Dunu huluane da Ea hamonanu ba:i dagoi.
 Be ninia da sedaga lelawane, Ea hamobe ba:lala.
- 26 Ninia Ea bagadedafa hou huluane,
 amola Ea esalebe ode amo dawa:mu da hamedei.
- 27 Gode Hi da osobo bagadega hano lale,

- amola amo afadenene, gibu dadadi hamosa.
 28 Ea hamobeba:le, gibu da mumobi amo gadodili dadafusa.
 Gibu da osobo bagade dunu huluane fidisa.
 29 Gode da mu ganodini esala.
 Be dunu afae da mu mobi ea ahoabe hou hamedafa dawa:.
 Amola gugelebe ea geloloda:iya ahoabe hame dawa:.
 30 Gode da ha:ha:na diga:be muagadodili iasisa.
 Be hano wayabo bagade ea lugudu da gasi-wane dialebe ba:sa.
 31 Gode da amanewane osobo bagadema ha:i manu bagadewane iaha.
 32 E da Ea loboga ha:ha:na gagulaligisa.
 E da ha:ha:na amoma Ea ilegei amogai disili gala:ma:ne olelesa.
 33 Gugelebe da mulu ea manebe olelesa.
 Amola bulamagau ili da gugelebe nabasea, isu gibula bobodobe da manebe dawa:sa.

37

- 1 Na da isu gibula bobodobe ba:sea, na dogo da gilugilusa.
 2 Dilia huluane! Gode Ea sia: nabima!
 Gugelebe amo da Ea lafidili mabe, nabima!
 3 Gode da ha:ha:na diga:be muagadodili iasisa.
 Ha:ha:na da osobo bagade na:iyado bega: bega: ahoa.
 4 Amasea, Gode Ea gogonomosu naba.
 Amo da gugelebe ea gogonomobe bagade.
 Amola ha:ha:na da mae fisili nene gala:lala.
 5 Gode da sia:sea, fofogadigisu liligi da doaga:sa.
 Ninia da agoai liligi hame dawa:digisa.

- 6 Ea sia:beba:le, mugene da osoboga daha.
Gode da gibu bagadedafa osobo bagadega iasisa.
- 7 E da dunu ilia hawa: hamosu dagolesisa.
E da Ea gasa bagade hamobe ilima olelesa.
- 8 Sigua ohe fi da ilia diasuga ahoa.
- 9 Gibula bobodoi isu da ga (north) amodili maha.
Anegagidafa fo da ga (south) amodili maha.
- 10 Gode Ea mifo da hano anegagini, ga:nasi mugene hamosa.
- 11 Haha:na da mu mobiga nene gala:sa.
- 12 Mumobi da Gode Ea hanaiga ahoa.
Osobo bagade huluane ganodini, mumobi da Gode Ea hamoma:ne sia:be defele hamosa.
- 13 Gode da osobo bagadega hano soga:ma:ne gibu iaha.
Eso enoga E da osobo bagade dunu ilima se dabe ima:ne gibu iaha.
Amola eso enoga E da ilia hahawane ba:ma:ne, gibu iaha.
- 14 Yoube! Di fonobahadi ouesalu, nabima!
Gode Ea noga:idafa hamobe amo dadawa:ma!
- 15 Gode da ha:ha:na nene gala:ma:ne sia:sa!
E da habodane agoai hamosala:? Di amo dawa:sala:?
E da habodane ha:ha:na mumobiga nene gala:ma:ne hamosala:?
- 16 Gode da fofogadigiliwane hamobela:le, mumobi da muagado gila ahoa.
Di da amo mumobi ilia gila ahoabe hou ea bai dawa:sala:?
- 17 Hame mabu! Ga (south) dogoloi fo da soge wadela:sea,

- di da dogolobeba:le, se naba.
- 18 Gode da mu fadegale gagasea, di da E fidimu dawa:sala:?
E da mu ga:nasi gula enemei defele hamosea, di da E fidimu dawa:sala:?.
- 19 Gode! Ninia Dima sia:mu amo Dia ninima olelema!
Ninia asigi dawa:su da hame gala.
Ninia sia:mu gogolesa.
- 20 Na da Godema sia:musa: hame adole ba:mu.
Bai na da abuliba:le, E na gugunufini-sisima:ne logo doasima:bela:?
- 21 Wali, mu da:iya hadigi da si nenemeginana.
Amaiba:le, ninia ba:mu si gasenei.
Mu da foga fulaboiba:le, fofoloi gala.
- 22 Ninia da ga (north) la:idiga gouli agoai hadigi ba:sa.
Amo da Gode E hadigi, amola amoga ninia da beda:sa.
- 23 Gode Ea gasa da bagadedafaba:le, ninia da E gadenena misunu da hamedei.
Ea ninima hamobe liligi huluane da moloidafa amola defele hamosa.
- 24 Amaiba:le, dunu huluane ilia Ema beda:su hou da fofogadigisu liligi hame.
E da nowa dunu da hidale, hifae da asigi dawa:su bagade lai dagoiyale sia:sea, E da amo dunu ea sia: hame naba.

38

Hina Gode da Youbema adole i.

- 1 Amalalu, foga mulu bagade amodili, Hina Gode da Youbema amane sia:i,

- 2 “Di da abuliba:le Na bagade dawa:su hou da defele hame sia:sala:
 Dia sia: da gagaoui amola hamedei sia:fawane.
- 3 Wali, molole wa:legadole, Na dima adole ba:be amo nama dabe adole ima.
- 4 Na da osobo bagade hahamonoba, di amogawi esalebe ba:bela:
 Di da liligi huluane dawa:beba:le, Nama dabe adole ima.
- 5 Nowa da osobo bagade ea defei ilegebela:
 Nowa da amo defemusa:, defesu efe bobaila:
 Di da adole iasu huluane dawa:sala:?
- 6 Fedege agoane, dunu bugi amo da osobo bagade udidia gadosa, amo adiga udidisala:
 Osobo bagade ea igi bai bagade, nowa da fa:bela:?
- 7 Osobo bagade hahamoi eso hehebolo amoga gasumuni huluane da gilisili gesami hea:lalu.
 Amola Hebene esalebe fi huluane da hahawaneba:le, wele sia:i.
- 8 *Hano wayabo bagade da musa: osobo bagade dogoa ganodini galu amo fudagala:le, ga ahoanoba, osobo bi hamoi amo hasalasisa:besa:le, nowa da ea logo hedofama:ne, logo ga:su ga:sibala:?
- 9 Na Nisu fawane da hano wayabo bagade mumobiga dedebolesi dagoi.

* 38:8: Yelemaia 5:22

- Na Nisu fawane da hano wayabo bagade gasiga lala:boloi.
- 10 Na da hano wayabo bagade alalo ilegei, amola ga mae masa:ne logo gaga:lesi.
- 11 Na da hano wayabo bagadema amane sia:i, 'Dia alalo da goea!
Amo mae baligigama! Dia gasa bagade gafulubi amoga,
amo alalo mae baligiligama!'
- 12 Yoube! Di da dia esalusu ganodini huluane amo eso hehebolo misa:ne sia:bela:?
- 13 Di da hehebolo amoma amane hamoma:ne sia:bela:?
'Osobo bagade gagulaligima!
Wadela:i hamosu dunu ilia wamoaligisu amoga uguguli gugudili fasima!'
Di da amo hamoma:ne sia:bela:?
- 14 Haiyoga, agolo amola fago ilia da abula migin-
isisi
amola laga osoboga dedei agoane, noga:i ba:sa.
- 15 Wadela:i hamosu dunu da esohaiyo si gagasenei agoai ba:sa.
Bai amo da ilia wadela:le hamomu logo hedofasa.
- 16 Di da hano wayabo bagade lugudu amoga gudunini bubuga:ne gadobe amo ba:la asibala:?
Di hano wayabo bagade amo hano oso hagudu amo da:iya lalula:?
- 17 Dunu afae da dima logo ga:su, amo da bogoi gasi soge ga:sibi, amo dima olebela:?
- 18 Di da osobo bagade ea bagade defei amo dawa:bela:?

- Dia da dawa:i galea, nama adoma!
- 19 Dia da hadigi ea mabe bai dawa:bela:?
Amola gasi ea banuguma dawa:bela:?
- 20 Dia da hadigi amola gasi amoma ela masa:ne
olemu dawa:bela:?
Amola ela bu sinidigima:ne adomu
dawa:sala:?
- 21 Dafawane! Di da amo hou huluane dawa:!
Di da da:i hamoi dagoi.
Amola Na da osobo bagade hahamoloba, di
amo amogai esalula:?
- 22 Di da liligi legesu diasu amoga Na da mugene
(snow)
amola mugene ga:nasi (hail) legesa, amoga
ba:la asibala:?
- 23 Na da gegesu amola bidi hamosu eso amoga,
ha lai dunuma gegema:ne amo liligi ouligisa.
- 24 Di da eso ea mabe sogebi amo ba:la asibala:?
Di da gusudili fo ea mabe sogebi amo ba:la
asibala:?
- 25 Gibu bagade dasea, hano sa:ima:ne, nowa
ogabela:?
Isu gibula bobodole masa:ne, nowa da logo
fodobela:?
- 26 Dunu hame esalebe soge amogai gibu
sa:ima:ne, nowa da hamobela:?
- 27 Gisi noga:le heda:ma:ne, nowa da hafoga:i
sogega gibu iabela:?
- 28 Gibu amola oubi baeya ela da eda ganabela:?
- 29 'Aisi' amola mugene ela eme da nowala:?
- 30 Mugene da hano amo igi ga:nasi agoai hamosa,
amola hano wayabo bagade ea odagi ga:nasi
hamosa.

- 31 †Di da Balia:idese gasumuni ili dodobole
 la:la:gimusa: dawa:bela:
 Di da Olione gasumuni la:la:gi fadegamusa:
 dawa:bela:?
- 32 Di da eso huluane gasumuni ilima logo olele-
 musa: dawa:bela:
 Di da Bea Bagade amola Bea Fonobahadi
 gasumuni
 ilima masunu logo olelemusa: dawa:bela:?
- 33 Di da malei amo da mu ouligibi, amo
 dawa:bela:
 Amola amo malei da osobo bagade
 ouligima:ne, afadenemusa: dawa:bela:?
- 34 Di da mumobima, ili hamoma:ne wele sia:mu
 dawa:bela:
 Amola ili dia gibuga nanegama:ne sia:musa:
 dawa:bela:?
- 35 Amola di da ha:ha:nama nene gala:ma:ne
 sia:sea, ha:ha:na da dima misini,
 ‘Na da dia hamoma:ne sia:i defele hamomu’,
 amane sia:ma:bela:?
- 36 Nowa da aowahea sio amoma Naile hano ea
 fili gala:be eso olelesala:
 Nowa da gagala gawalima gibu da sa:ima:ne
 sia:sala:?
- 37 - 38 Nowa ea bagade dawa:suga mumobi
 idima:bela:
 Amola nowa ea bagade dawa:suga
 mumobi amo gibu sogadigima:ne, giwig-
 ilisimusa: dawa:sala:
 (Gibu da gulu ganumu ga ganumunisisa.)
- 39 - 40 Laione wa:me amola ha:aligi laione wa:me
 waha debe,

† 38:31: Yoube 9:9; A:imose 5:8

amo da magufu gelaba amola ilia diasu
ganodini wamoaligisa,
di da iligili ha:i manu hogole iabela:?

- ⁴¹ Da: sio da ha:aligili udigili lalea,
amola ilia mano da Nama ha:i manusa: dini
iasea,
nowa da ilima ha:i manu iahabela:?

39

- ¹ Di da goumia esalebe goudi ilia lalelegesu eso
dawa:sala:?
Di da sigua 'dia' gebo ilia mano lalelegei hou
ba:bela:?
- ² Di da ilia eso habodayane galuiyale dawa:bela:.
Di da ilia lalelegemu eso ilegei dawa:sala:?
- ³ Iliabogala mano lamusa: beguduli lobo
gaguladabe, amo di dawa:bela:?
- ⁴ Iliada iwiladafa amo ganodini gasa lale, alesa.
Iliada ga asili, hame buhagisa.
- ⁵ Sigua dougi halegale masa:ne, nowa ilia logo
doasibala:?
- ⁶ Na da ili amogai esaloma:ne, hafoga:i soge ilima
i.
Iliada hafoga:i deme (sali) dialebe umiga
esaloma:ne, Na logo doasi.
- ⁷ Iliasia: gulubagebe moilai bai bagade
gadenene hame esala.
Amola dunu ilia da ili fofole amola ilia hawa:
hamoma:ne sia:mu hamedei ba:sa.
- ⁸ Iliagoumia mola:iya:i ha:i manu hogosa.
- ⁹ Sigua bulamagau gawali da digili hawa: ha-
monesima:bela:?
E da dia bulamagau diasuga gasi afae esa-
loma:bela:?

- 10 Di da sigua bulamagau gawali afaema efe gomenesili,
osobo gidinama:ne sia:mu dawa:bela?:
Di da e gomenesili, osobo gisuga gima:ne sia:mu dawa:bela?:
- 11 Di da ea gasa bagade amoga
e da dia hawa: hamosu fawane hamoma:ne dafawaneyale dawa:bela?:
- 12 E da dia bugi gamisu dima gaguli misa:bela?:
E da gagoma dia dabasu faia dialebe, amo gagadole lidima:bela?:
- 13 ‘Osadaligi’ (wida agoai) ea ougia da hedolodafa dada ahoa.
Be ‘osadaligi’ afae da ‘sidoge’ ea hagili ahoabe defele hame dawa:.
- 14 ‘Osadaligi’ da ea oso da osobo da:iya dogoloma:ne legesa.
- 15 Be e da asigi dawa:su hame dawa:beba:le,
amo oso da emoga hasalasilimu o sigua ohe amoga goudanisimu,
amo e da hame dawa:.
- 16 E da amo oso da ea: hameyale defele, e da hamosa.
E da ea oso udigili legebayale dawa:beba:le, hame da:i diosa.
- 17 Be Ni fawane da e gagaoulisi, amola ema bagade dawa:su hame i.
- 18 Be e da muni hehenane ahoasea,
e da hosi amola hosi fila heda:i dunu amoba:le ousa.
- 19 Yoube! Di fawane da hosi ilima gasa ibala?:
Di fawane da ilima ilia mugi hinabo sedade ibala?:

- 20 Di da ili danuba: defele soagagala:ma:ne ilima
ibala?
Amola ili dunu beda:ma:ne hagogala:ma:ne
hamobela:?
- 21 Hosi da nimiwane osobo fagoa gudu gigila:sa.
Ilia da ilia gasa huluane defele, gegemusa:
hehenasa.
- 22 Ilia da beda:su hamedafa dawa:
Amola gegesu gobihei afae da ili sini-
digima:ne hamomu hame dawa:.
- 23 Ilima fila heda:i dunu ilia gegesu liligi da
ginina:ginina:sa,
amola esoga baba gaga:la:sa.
- 24 Fofogadigili yaguguli, ilia misosogane
hehenasa.
Gegesu dalabede da wesea, ilia da nimi
agoane fofoga:sa.
- 25 Dalabede da afae wele gasea, hosi da ha-
gogala:sa.
Ilia da gegesua hame gadeneawane, nimi
gaha naba.
Ilia dadi gagui ouligisu dunu ilia hamoma:ne
wele sia:su naba.
- 26 Buhiba da ea ougia ga (south) amodili
da:legasea,
di da hagili ahoabe amo ema olelebela:?
- 27 Sia sio da goumi gadodafa amo da:iya
bibimusa: dawa:sea,
e da hidadea dia hamoma:ne sia: nabimusa:
ouesaloma:bela:?
- 28 E da igi gadodafa da:iya bibisa.
Amola goumi agesone fisiagagadoi, da ea
gagili sali diasu agoai gala.

- 29 Amogainini, e da ga amola gadenene huluane
liligi medoma:ne
amola moma:ne hogosa.
- 30 *Sia sio ilia da bogoi da:i manusa: beba:le
sisiga:sa.
Waha debe sia da maga:me nososa.

40

- 1-2 Yoube! Di da Gode Bagadedafa amo Ema
mogoi dagoi.
Di da wali fisima:bela:? O di da Nama bu
adole ima:bela:?”
Yoube da amane sia:i,
- 3 - 4 “Hina Gode! Na da gagaoule agoane sia:i.
Na da Dima adi dabe adole ima:bela:?
Na da eno sia: sia:musa: hame dawa:lala!
- 5 Na da ni sia:mu galu amo baligili sia:i dagoi.”
- 6 Amalalu, foga mulu mabe amo ganodini,
amodili Hina Gode da bu Youbema sia:i.
Hina Gode da amane sia:i.
- 7 “Wa:legadole, molole aligili,
Na dima adole ba:mu amoma di bu dabe
adole ima.
- 8 Amola Na da moloi hame amola di fawane da
moloi,
amo dafawaneyale dawa:ma:ne, dia da
Nama fofada:sala:?”
- 9 Dia gasa da Na gasa defelela:?
Dia sia: da Na sia:sea gugelebe agoaila:?”
- 10 Amai galea, di hidalewane wa:legadole,
hadigidafa amola bagadedafa hou abula
agoane gaga:ma.
- 11 Gasa fi hidabe dunu ba:ma!

* 39:30: Ma:diu 24:28; Luge 17:37

- Amasea, ilima ougili, ilia hou fofonoboma!
12 Dafawane! Ilima ba:lu, gudu oule sa:imu.
Di wadela:i hamosu dunu ilia lelebe sogebi
amogaiwane gugunufinisima!
- 13 Ili huluane uli dogonesima.
Ili bogoi sogebi ganodini lala:gilisima.
- 14 Amasea, Na da bisili dima nodone sia:mu.
Amola, disu fawane da hasalasi dagoi
sia:mu.
- 15 Ohe fi bagade ea dio amo Bihimode, amo
ba:ma:!
Na da e hahamoi amola na da di hahamoi.
E da bulamagau defele, gisi naha.
- 16 Be e da gasa bagadedafa.
Ea laboso da gasa bagadedafa.
- 17 Ea la:go da dolo ifa defele sanosa.
Amola ea emoso da gasa bagade.
- 18 Ea gasa da balase defele, gasa bagade gala.
Amola ea emo da ouli fesonoi defele, gasa
gala.
- 19 Ea da esalebe liligi huluane ilia fofogadigisu
hou baligisa.
Ea Hahamosu Dunu fawane da e hasalimusa:
dawa:.
- 20 E moma:ne, gisi da agolo amoga sigua ohe da
hedesa,
amogai heda:sa.
- 21 E da aya: gaga:nomei ifalaboha golasa.
Amola hehai sogebi saga: heda:i, amo
ganodini wamoaligisa.
- 22 Aya: gaga:nomei ifalabo amola dilaguba ifa
hano gadenene lelebe,
da ema ougigala:sa.

- 23 E da hano yogo amoba:le hame beda:sa.
 Yodane hano da ea odagia fana masea, e
 olofolewane lelebe ba:sa.
- 24 Nowa da ea si dofonesili, e gagulaligima:bela:?
 Nowa da ea migifu saneni gaguma:bela:?

41

- 1 *Dia da Lifaiada:ne (hanome ohe fi agoai) amo
 dimani bese amoga gaguma:bela:?
 O ea gona:su efega lala:gilisima:bela:?
- 2 Dia da efe amo ea migifu amodili
 sanasima:bela:?
 O ea magadoa dimani besega badofales-
 ima:bela:?
- 3 E da masusa: dima adole ba:ma:bela:?
 E da dima olofosu ema ima:ne
 edegema:bela:?
- 4 E da dima gousa:su ilegesu hamoma:bela:?
 E da mae yolele eso huluane dima fa:no
 bobogelalumu ilegele sia:ma:bela:?
- 5 Di da e fofoi sio agoane, dia hawa: hamosu uda
 hahawane ba:ma:ne,
 e la:la:gima:bela:?
- 6 Dimani adosu dunu da e bidi lama:ne,
 bobolema:bela:?
 Bidi lasu dunu da e bidi lama:ne,
 dadega:ma:bela:?
- 7 Di da ea gadofu amo guisu asuni amoga
 magufamu dawa:sala:?
 O ea dialuma goge agei amoga somu
 dawa:sala:?

* 41:1: Gesami Hea:su 74:14; 104:26; Aisaia 27:1

- 8 Di da e afaewane digili ba:lu, eno hamedafa digili ba:mu.
Bai e da dima gegei amo di da hamedafa gogolemu.
- 9 Nowa da Lifaiada:ne ba:sea,
beda:ga gasa hamedene, osoba diadaha.
- 10 Dunu da e ougima:ne didilisia, e da mi hanaidafa ba:sa.
Dunu afae da ea midadi gadenene aligimu hamedei ba:mu.
- 11 Nowa da e doagala:sea, se hame nabi ba:ma:bela?
Osobo bagade dunu afae da amane hamomu hamedei.
- 12 Na Lifaiada:ne ea emo ea hou dima adomu galebe.
Ea gasa bagade hou amola dima olelemu.
- 13 Dunu huluane da ea dabua gadofu houga:mu da hamedei.
Amola ea da:igene ga:su amo somu hamedei.
- 14 E da bese agesoi bagade gala.
Ea lafi dagama:ne, nowa da sesema:bela?
- 15 Ea baligi da da:igene ga:su dadalesu amoga hamoi.
Ilia da madelagili la:la:gi, amola igi defele ga:nasi gala.
- 16 Afae afae da enoma gilisili disisibiba:le,
mifo da ili adobodili masunu logo hame ba:sa.
- 17 Ilia da noga:le gilisimusa: madelagiba:le, afafamu da hamedei.
- 18 Lifaiada:ne da hadisia:sea, hadigi agoai nene gala:sa.

- Amola ea si da eso mabe ea hadigi agoai
ba:sa.
- 19 Ea lafidili, lalu gona:su agoai gadili ahoa.
Amola ea lafidili, lalu geso bagohame gadili
ahoa.
- 20 Ea mi gelabodili, lalu mobi
(amo da gagalobo osobo ofodo hagududili
nebe defele) da maha.
- 21 Ea mifoga lalu nema:ne fulabosa.
Ea lafidili, lalu gona:su da heloagala:sa.
- 22 Ea galogoa da gasa bagadeba:le,
ema doaga:be dunu huluane da beda:gia:sa.
- 23 Ea gadofoa dibi asaboi da hame ba:sa.
Ea gadofu da ouli defele, ga:nasidafa.
- 24 Ea dogo da widi goudasu igi agoai, ga:nasidafa.
E da beda:su hamedafa dawa:.
- 25 E da wa:legadosea, baligili gasa bagade dunu
amolawane da beda:gia:sa.
Ilia da bagadewane beda:iba:le, hahanidafa
ba:sa.
- 26 E fofa:gimusa:, gegesu gobihei da hamedafa
gala.
Goge agei, amola dadi da ema se ima:ne
hamedafa gala.
- 27 E da ouli, amo gisi defele, gasa hamedei ba:sa.
Amola e da balase amo ifa dasai defele ba:sa.
- 28 E da dadi gala:be amoga hobeamusa:; hame
dawa:.
Dunu da ema gelega gala:be da gisi bioiga
gala:be agoane hagisa.
- 29 Ea ba:sea, gegesu gigi da gisi biole hagi agoai
ba:sa,
amola dunu da ema dadiga gala:sea, e da
amoba:le ousa.

- 30 Ea hagomo gagi da laga osoboga hamoi ofodo
gagoudane fofonoboi defele ba:sa.
Ilia da osobo gidinasu defele, fafu osobo
dogonana.
- 31 E da hano wayabo bagade, hano gobei dubu
heda:be agoai
amola susuligi di bubunuma heda:be agoai,
hamosa.
- 32 E da hano wayabo bagade da:iya ahoasea,
e da ela:mei logo agoane hamosa.
E da hano dubu foloai agoai hamosa.
- 33 Osobo bagadega, e agoai hame ba:sa.
E da beda:su hamedafa dawa:.
- 34 E da hidale, eno ohe fi huluane ilima ba:le
gudusa.
E da sigua ohe fi huluane ilima hina bagade
agoai esala.

42

- 1 Amalalu, Yoube da Hina Godema dabe adole i.
Yoube da amane sia:i,
- 2 “Hina Gode! Na dawa:! Di da gasa bagadedafa.
Di da liligi huluane Dia hamomusa: dawa:be,
amo huluane defele hamosa.
- 3 *Di da nama amane adole ba:i,
‘Di da Na bagade dawa:su abuliba:le
dafawaneyale hame dawa:bela:?
Bai di da hamedafa dawa:su dunu.’
Dafawane! Na da na hame dawa:digi liligi,
amola musa: hame ba:su hou amo na da
dawa:digimu hamedei,
amo udigili sia:su.

* 42:3: Yoube 38:2

- 4 †Di da amane sia:i, ‘Na sia:sea, di noga:le nabima!
Na dima adole ba:sea, di Nama dabe adole imunusa:, logo hogoma!’
- 5 Musa: na da eno dunu ilia nama adole i fawane dawa:i galu.
Be wali na da na siga Di ba:i dagoi.
- 6 Amaiba:le, na da na sia:i amo dawa:beba:le, gogosiasa.
Na da Dima sinidigimu olelema:ne, gulu amola nasubu na da:iga gasagagala:sa.”

Sia: Dagomusa: Sia:

- 7 Hina Gode da Youbema sia:ne dagoloba, E da Ilaifa:sema amane sia:i, “Na da di amola dia sama aduna dilima ougi. Bai dilia da Na hou dafawane hame olelei. Be Nama hawa: hamosu dunu Yoube da moloiwane sia:i dagoi. 8 Wali, dilia bu-lamagau gawali fesuale amola sibi gawali fesuale, amo Youbema gaguli asili, amola dilia hou dabema:ne, gobelesalima. Yoube da dili fidima:ne sia:ne gadomu. Amasea, Na da ea sia:ne gadosu nabimu. Dilia hamobeba:le, se dabe lamu da defea galu. Be Na da dilia hamobe defele, dilima se dabe hame imunuu. Dilia da Yoube ea hou defele hame hamoi. E da moloi sia:fawane sia:i.”
- 9 Ilaifa:se, Bilida:de amola Soufa, ilia da Hina Gode Ea ilima adoi defele hamoi. Amola Hina Gode da Yoube ea sia:ne gadosu, amo dabe adole i. 10 ‡Amalu, fa:no Yoube ea

† 42:4: Yoube 38:3 ‡ 42:10: Yoube 1:1-3

sama udiana amo fidima:ne, Hina Godema sia:ne gadolalu, Hina Gode da e bu bagade gaguiwane esaloma:ne, ea musa: gagui amo da:iya eno adunane dabuasilisi.

- ¹¹ Yoube ea olalali amola ea dalusilali huluane amola ea musa: na:iyado, ilia da e gousa:la misini, ea diasuga gilisili lolo mai. Ilia ema asigi sia:ne, amola Hina Gode da ema bidi hamosu bagade iasibiba:le, ea dogo denesinisi. Ilia afaeafaea muni amola gouli lobo sogoga gasisalasu, Youbegili i.
- ¹² Hina Gode da Yoube ea esalusu dagomu galu, amo e hahawane esaloma:ne hamoi. Amo da ea musa: esalusu hahawane hou baligi dagoi. Yoube da sibi 14,000 agoane, ga:mele 6,000 agoane, bulamagau 2,000 agoane amola dougi 1,000 agoane gagui.
- ¹³ E da dunu mano fesuale amola uda mano udiana ilia eda galu. ¹⁴ E da ea magobo uda mano amoma Yimaima dio asuli. Uda mano magobo bagia ea dio da Gesaia, amola uda mano ufi ea dio da Gelene Ha:bage.
- ¹⁵ Yoube ea uda mano da osobo bagade isisima:goi uda huluane ilia isisima:goi ba:su baligi dagoi. Ilia eda da ea dunu manoma nana iasu defele, uda mano ilima nana i dagoi. ¹⁶ Yoube da amo hahamona misi dagole, ode 140 agoane eno esalu. E da ea aowalali, ilia mano amo ba:i dagoi. ¹⁷ Amalalu, e da da:idafa hamoiba:le, bogoi dagoi.

Sia: ama dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51